

दिल्लीमा राजनीतिक भेटघाटमा व्यस्त रवि, आज प्रधानमन्त्री मोदीलाई भेट्दै

- ▶▶ भाजपाका अध्यक्ष नितिन नवीन, महासचिव अरुण सिंह, विदेश विभाग प्रमुख डा. विजय चौथाइवाले, दिल्लीकी मुख्यमन्त्री रेखा गुप्तासँग भेट
- ▶▶ भारतका विदेशमन्त्री एस जयशंकर र गृहमन्त्री अमित शाहसँग पनि भेटवार्ता
- ▶▶ भाजपा कार्यालयमा लामिछानेको स्वागतमा बिछ्याइयो 'रेड कार्पेट'

भारतको नयाँ दिल्लीमा मंगलबार भारतीय विदेशमन्त्री एस जयशंकरलाई भेट्दै रास्वपा सभापति रवि लामिछाने। तस्वीर सौजन्य: रास्वपा

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- भारत भ्रमणमा रहेका राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)का अध्यक्ष रवि लामिछाने भेटघाट र छलफलमा व्यस्त छन्। भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) का अध्यक्ष नितिन नवीनको निमन्त्रणामा सोमबार नयाँ दिल्ली पुगेका लामिछानेले मंगलबार तीन

महत्त्वपूर्ण भेटवार्ता गरे। मंगलबार विहान लामिछानेको टोलीले भाजपाको केन्द्रीय कार्यालयमा भाजपाका अध्यक्ष नवीन, महासचिव अरुण सिंह, विदेश विभाग प्रमुख डा. विजय चौथाइवाले, दिल्लीकी मुख्यमन्त्री रेखा गुप्तासँग भेट गरे। उक्त भेटमा भाजपाका नेताहरूले

लामिछानेलाई भाजपाको संगठन र भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको शासनबारे जानकारी दिएका थिए। भेटमा 'पार्टी-पार्टी' सम्बन्धलाई कसरी अझै सुदृढ बनाउने भन्ने विषयमा छलफल भएको भाजपाका अध्यक्ष नवीनले बताएका छन्।

▶▶ क्रमशः पृष्ठ २ मा

प्रधानमन्त्रीमाथि दबाब बढाउने विपक्षी रणनीति

जेबी योञ्जन

काठमाडौं- प्रधानमन्त्री वल्लभ शाहको सीमासम्बन्धी अभिव्यक्तिले राष्ट्रिय राजनीति तातेको छ। प्रतिनिधिसभामा बोलेको विवादित अभिव्यक्तिपछि विपक्षी दलहरू सडक र सदन दुवै मोर्चामा सक्रिय भएका छन्। संसद् अवरुद्ध छ। राजनीतिक धुवीकरण बढेको छ र विपक्षी दलहरू प्रधानमन्त्री शाहमाथि दबाव बढाउने साझा र फरक

- ▶▶ कांग्रेस र नेकपाको बटमलाई- संसद्बाटै प्रधानमन्त्रीको क्षमायाचना
- ▶▶ सदन र सडक मोर्चाबाट दबाव सिर्जना गरेर प्रधानमन्त्रीलाई कमजोर बनाउने एमाले रणनीति
- ▶▶ श्रम संस्कृतिको माग- प्रधानमन्त्रीको राजीनामा रणनीतिमा अघि बढेका छन्। प्रधानमन्त्री शाहले आइतबार

संसद्मा बोल्दै 'नेपालले पनि भारतको केही भूभाग मिचेको रहेछ' भन्ने अभिव्यक्ति दिएका थिए। यही भनाइ अहिले राजनीतिक विवादको केन्द्र बनेको छ। विपक्षी दलहरूले यसलाई असावधान, कूटनीतिकरूपमा संवेदनशील र राष्ट्रिय हितविपरीत अभिव्यक्ति भनेका छन्। विवाद बढेपछि प्रतिनिधिसभाको नियमित कामकारवाही प्रभावित बनेको छ।

▶▶ क्रमशः पृष्ठ २ मा

प्रधानमन्त्रीको सीमा-अभिव्यक्तिपछि 'रक्षात्मक' बन्दै रास्वपा

प्रधानमन्त्रीज्यूले नेपालले भारतको सीमा मिचेको भन्नुभएकै छैन। यस्तो कुरा आयो, म अचम्ममा परँ भन्नुभएको कुरा विवादमा आयो। नभए रिक्याप गरेर सुन्नुहोला।

संरक्षित पोखरेल प्रवक्ता, नेपाल सरकार

अन्तर्राष्ट्रिय हिसाबमा पनि छलफल गरेर जानुपर्छ भन्ने जुन प्रधानमन्त्रीज्यूले राख्नुभएको छ। त्यसले हामीलाई अझ बलियो बनाएर अगाडि बढाएको छ।

कविन्द्र बुर्लाकोटी महासचिव, रास्वपा

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- प्रतिनिधिसभामा प्रधानमन्त्री वल्लभ शाहले नेपाल-भार सीमावारे दिएको अभिव्यक्ति विवादित बनेसँगै सत्तारूढ राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) रक्षात्मक बन्न थालेको छ। आइतबारको प्रतिनिधिसभा बैठकमा सांसदहरूको प्रश्नको जवाफ दिने क्रममा प्रधानमन्त्री शाहले 'नेपालले पनि भारतको जग्गा मिचेको रहेछ' भनेका थिए। उनको उक्त अभिव्यक्तिको चौतर्फी विरोध भइरहेको छ।

प्रतिपक्षी दलहरूले प्रधानमन्त्रीले आफ्नो अभिव्यक्ति सच्याउदै माफी माग्नुपर्ने मागसहित संसद्को दुवै सदन चल्न दिएका छैनन्। सीमाविद्हरूले पनि नेपालले भारतको सीमा मिचेको प्रमाण कतै नरहेकोले माफी माग्नु माग गरेका छन्। संसद्बाटै गलत बोलेका कारण

भारतले भन्यो द्विपक्षीय मामिलामा तेस्रोपक्षको भूमिका आवश्यक छैन

काठमाडौं (प्रस)- भारतले भारत-नेपालको सीमा समस्या समाधानमा तेस्रो पक्षको भूमिका आवश्यक नहुने बताएको छ। नेपालका प्रधानमन्त्री वल्लभ शाहले दुई देशको सीमा समस्या समाधानका लागि बेलायतलाई समेत आग्रह गरिएको बताएपछि भारतको यस्तो प्रतिक्रिया आएको हो। मंगलबार भारतीय विदेश मन्त्रालयको नियमित प्रेस ब्रिफिङमा जयसवालले द्विपक्षीय मामिलामा

तेस्रो पक्षको कुनै पनि भूमिका नरहने बताएका छन्।

▶▶ क्रमशः पृष्ठ २ मा

प्रधानमन्त्रीसँगै रास्वपामाथि यतिखेर चौतर्फी दबाव परेको छ। रास्वपाका

सांसद तथा नेताहरू प्रधानमन्त्री शाहको बचाउमा लागे पनि सीमाविद्हरूले

तथ्यसहित क्षमयाचना गर्न माग गरेपछि रास्वपा रक्षात्मक बन्न थालेको हो।

मंगलबारको मन्त्रपरिषद् बैठकपछि सरकारका प्रवक्तासमेत रहेका शिक्षामन्त्री संस्मित पोखरेलले प्रधानमन्त्रीले उक्त भनाइ बोल्दै नबोलेको दावी गरे। 'प्रधानमन्त्रीज्यूले त्यस्तो भन्नुभएकै छैन। यस्तो कुरा आयो, म अचम्ममा परँ भन्नुभएको कुरा विवादमा आयो। नभए रिक्याप गरेर सुन्नुहोला,' प्रवक्ता पोखरेलले भने।

परराष्ट्र मन्त्रालयले आवश्यक जानकारी दिइसकेको उल्लेख गर्दै प्रवक्ता पोखरेलले सीमा विवाद मिलाउन विभिन्न संयन्त्र सक्रिय रहेको बताएका छन्। 'सीमा विवाद मिलाउन विभिन्न संयन्त्र छन्। यसलाई कसरी सल्लाह गर्ने भन्ने विषय प्रधानमन्त्रीले भनिसक्नुभएको छ। दुई देश मिलेर सीमा विवाद मिलाउने भन्ने कुरा भएको छ,' पोखरेलले भने।

रास्वपाका महामन्त्री कविन्द्र बुर्लाकोटीले प्रधानमन्त्रीको भनाइले नेपाललाई अझ बलियो बनाएको दावी गरेका छन्। मंगलबार संघीय संसद्परिसरमा सञ्चारकर्मीहरूले सीमासम्बन्धी राखेको जिज्ञासामा महामन्त्री बुर्लाकोटीले प्रधानमन्त्रीको भनाइले अझ बलियो बनाएको बताएका हुन्। 'अहिलेको जुन रिपोर्टहरू छ, सामान्यतया: अब यो दशगजा क्षेत्रमा दुवै तर्फबाट भूजपयोगहरू भएको छ। त्यसलाई सीमा मिचेको भन्ने नभन्ने शब्द कस्तो प्रयोग गर्ने भन्ने एउटा पाटो रह्यो,' बुर्लाकोटीले भने, 'र, यो चाहिँ अन्तर्राष्ट्रिय हिसाबमा पनि छलफल गरेर जानुपर्छ भन्ने जुन प्रधानमन्त्रीज्यूले राख्नुभएको छ। त्यसले हामीलाई अझ बलियो बनाएर अगाडि बढाएको छ। हाम्रो सीमाको समाधान अलि छिटो गर्नुपर्छ, कूटनीतिक तवरबाट पहल गर्नुपर्छ भन्ने छ।'

▶▶ क्रमशः पृष्ठ २ मा

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकको लागत निर्धारण गर्दै सरकार श्रममन्त्री यादवले भने- 'फ्रि भिसा, फ्रि टिकट' अन्तर्गत शब्दावली नै गलत

मगता थापा

काठमाडौं- सरकारले वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकको लागत खर्च निर्धारण गर्ने तयारी गरेको छ। युवा, श्रम तथा रोजगारमन्त्री रामजी यादवले वैदेशिक रोजगार ऐनको संशोधन र श्रमिकको लागत निर्धारण कार्य आगामी ४० दिनभित्र सक्नेगरी काम गरिरहेको जानकारी दिएका हुन्।

सत्तारूढ राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)को केन्द्रीय श्रम तथा उपभोक्ता हित विभागले 'सुरक्षित श्रमिक, मर्यादित व्यवसायी र जवाफदेही सरकार' विषयमा मंगलबार आयोजना गरेको अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्रममा बोल्दै मन्त्री यादवले सरोकारवालासँग छलफल गरेर लागत निर्धारण गर्ने बताए। वैदेशिक रोजगार व्यवसायलाई व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन हाल वैदेशिक रोजगार ऐनको संशोधनमा केन्द्रित भएको श्रममन्त्री यादवले बताए। ऐन संशोधनका लागि सघाउन उनले सरोकारवालालाई आह्वानसमेत गरे। 'वैदेशिक रोजगार ऐन १०० दिनभित्र संशोधन गर्ने घोषणा गरेका

छौं। ६० दिन वितिसक्यो। ४० दिन बाँकी छ। धेरै कामहरू भइसकेका छन्। अबको समय सबैजना यसमै इफोर्ट लगाऔं,' उनले भने। ऐनको संशोधन भएपछि यस क्षेत्रमा देखिएका नीतिगत अष्टचारहरूको अन्त्य हुने अपेक्षा गरिएको उनले बताए। मन्त्री यादवले 'फ्रि भिसा, फ्रि टिकट' भन्ने शब्दावली नै गलत भएको बताए। 'फ्रि भिसाभन्दा पनि नैतिक भर्ना प्रक्रिया (इथिकल रिक्रुटमेन्ट)लाई प्रोत्साहन गर्नेगरी नीतिगत सुधार गर्ने उनले बताए। 'मेरो रिसर्चअनुसार फ्रि-भिसा, फ्रि-टिकट होइन, इथिकल रिक्रुटमेन्ट हुनपर्ने हो।

गाउँबाट विदेश पुग्दासम्म एक रूपैयाँमात्र खर्च भयो भने पनि त्यो 'इथिकल रिक्रुटमेन्ट' भएन। त्यो बेला इथिकल रिक्रुटमेन्ट गराउन खोजेको हो भने 'फ्रि भिसा, फ्रि टिकट' भन्ने शब्द गलत हो। यसलाई हामी 'रिभाइज' गर्दै छौं।

रामजी यादव श्रममन्त्री

मुनाफासहितको सेवा शुल्क निर्धारण गर्नुपर्छ। पहिला सरकार आफै फेयर हुनपुग्यो। कोरिया, इजरायल पठाउँदा शुल्क लिन हुँदैन। आफूले लिने अनि अरुलाई नलिनु भन्नु पर्दैन।

डा. गणेशमान गुरुङ श्रमविद्

रोजगारदाताको वर्गीकरण गरेर आधारभूत सेवा सुविधा नदिने रोजगारदाताको मागपत्र नल्याउने व्यवस्था गर्नेसमेत बताएका छन्। 'जुन रोजगारदाताले श्रमिकलाई आधारभूत सेवासुविधा दिन सक्दैन ती रोजगारदाताको माग नल्याउने।

▶▶ क्रमशः पृष्ठ २ मा

नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघको निर्वाचनसहितको विशेष साधारणसभा सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सूचना !

मिति २०८३/०२/२४ गते विशेष साधारणसभासहितको निर्वाचन सम्पन्न गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालयको लिखित निर्देशनअनुसार उक्त विशेष साधारणसभा तथा निर्वाचनमा सहभागिता सुनिश्चित गर्न सम्पूर्ण सदस्य संस्थाहरूले आफ्नो संस्थाको आधिकारिक प्रतिनिधि तोकौ आवश्यक कागजातसहित मिति २०८३/०२/२९ गतेभित्र संघमा पठाईदिनु हुन हार्दिक अनुरोध गरिन्छ। निर्धारित समयभित्र प्रतिनिधि तथा आवश्यक कागजात पेश गरि सदस्य संस्थाहरूलाई विशेष साधारणसभा तथा निर्वाचन प्रक्रियामा सहभागी हुन अनुरोध गर्दछौं।

पेश गर्नुपर्ने कागजातहरू:

१. प्रतिनिधि तोकिएको निवेदनपत्र
२. प्रतिनिधिको पासपोर्ट साइज फोटो- २ प्रति
३. सेयर लगत
४. नागरिकताको प्रतिलिपि
५. संघमा बुझाउनुपर्ने लेभी रकम

लेभी prime bank limited बागबजार शाखाको A/C नम्बरको तल दिएको QR code मा deposit गरेको रकमको रसिद

सम्पूर्ण सदस्य संस्थाहरूलाई समयमै आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी प्रतिनिधि पठाईदिनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछौं।

प्रवन्ध समिति

नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघ
सिफल, काठमाडौं, फोन: ०१-४५५०५६५/४५५४४९८

थामेका अभौतिक सम्पदाको सूचीकरण गर्दै युनेस्को काठमाडौं

काठमाडौं- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको सहकार्यमा संयुक्त राष्ट्रसंघीय शैक्षिक, वैज्ञानिक तथा सांस्कृतिक संगठन (युनेस्को) काठमाडौंले सोलुखुम्बुको खुम्बु पासाङल्हामु गाउँपालिका-५ थामेका अभौतिक सम्पदाको सूचीकरण आरम्भ गरेको छ।

२०८१ साउन ३२ गते त्यहाँ भएको हिमताल विफोटोपश्चात्को बाढीका कारण वस्ती र सम्पदा प्रभावित भएपछि युनेस्को काठमाडौंले परियोजना तर्जुमा गरेर विज्ञसहितको अध्ययन टोली थामेका पठाएको थियो। समुदायको सहभागितामा गरिएको अध्ययनको निष्कर्षका आधारमा मंगलवार भक्तपुरको नगरकोटमा आयोजित छलफल कार्यक्रममा थामेका सूचीकरणको प्रक्रियामा रहेका सांस्कृतिक सम्पदाहरूको जानकारी दिइएको हो। उक्त सूचीमा खानाका परिकारतर्फ आलु रोटी, सोर्किम, थोर रिल्दोम (आलुको परिकार) तथा चाडपर्व र शीतिरिवाजतर्फ माण रिम्डु, दुम्जी, लोसार, छेचु, चिरिम र विदाइको रितलगायत रहेको अध्येता डा. नीलकमल चापागाईंले बताए। उनले विस्तृत अध्ययन गर्दा उक्त सूची बढ्न सक्ने जनाउँदै थामेका वस्ती विस्थापनसमेत हुन थालेकाले जीवन्त सांस्कृतिक सम्पदालाई संरक्षण गर्नुपर्नेमा जोड दिए।

कार्यक्रममा मन्त्रालयका सहसचिव डा. सुरेशसुरज श्रेष्ठले युनेस्को मुख्यालयको नीतिलाई पालना गर्दै नेपाल सरकारले अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदा सूचीकरणको काम सुरु गरिसकेको जानकारी दिए। उनले सातै प्रदेशमा अभौतिक सम्पदा सूचीकरणको अभियान सञ्चालन गरेर आह्वान गर्दा गत वर्ष १०५ सम्पदा सूचीकरणका लागि आवेदन आएकाका अहिलेसम्म नेवार समुदायको योमरी परिकार सूचीकरणमा परेको बताए। योमरीलाई युनेस्कोको मार्गदर्शनअनुसार अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा सूचीकरणका लागि प्रक्रिया सुरु भएको उनले बताए।

संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाले सन् २००३ अक्टोबर १७ मा पारित गरेको अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदासम्बन्धी महासन्धिले नेपालले सन् २०१० मा अनुमोदन गरेको थियो। कार्यक्रममा युनेस्कोका लागि नेपाल प्रतिनिधि याको डु तोइटले हिमाली क्षेत्रमा बसोबास गर्दै आएको शेर्पा समुदायलाई केन्द्रमा राखेर उक्त अध्ययन गरिएको र यसलाई संरक्षित गरी पछिपछि प्राप्त भएको विभागीय महानिदेशक अर्चना श्रेष्ठले नेपाल अहिलेसम्म चारवटा हिमताल फुटिसकेको र हिमताल फुट्टा स्थानीयको जनजीवनमा गम्भीर असर पुग्ने भएकाले पूर्वसचेतनामा ध्यान दिनुपर्ने बताउनु।

सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जकी प्रमुख संरक्षण अधिकृत सुष्मा रानाले थामेका शेर्पा समुदाय सम्पदा संरक्षणमा कटिबद्ध हुनाका साथै काठमाण नगर्ने र जंगली जनावरलाई बाली खान दिने स्वभावका भएको अनुभव सुनाउनु। नेपालमा अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण र अभिलेखीकरणकालिमन्त्रालयले अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदा (सूचीकरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि २०८१ तयार गरेको छ। सो सम्बन्धी विधेयक हालै राष्ट्रिय सभाबाट पारित भएको छ। कार्यक्रममा प्राकृतिक विपदाबाट थामे समुदायमा परेको प्रभावबारे बनाविएको वृत्तचित्र सार्वजनिक गरिएको थियो। रासस

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयको
कम्पनीको दर्ता खारेज गरिएको सूचना

यस कार्यालयको मिति २०८०/०६/२३ मा दर्ता भएको प्रा. लि. नं. ३२१५०० को नेपाल फुलवारी केन्द्र प्रा. लि. नामक कम्पनीको नाम कार्यालयको मिति २०८३/०२/१८ को निर्णय अनुसार कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १३३ (१) बमोजिम दर्ता खारेजी गरिएको सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय
कम्पनी दर्ता खारेज गरिएको सूचना

यस कार्यालयको मिति २०६६/०४/०१ मा दर्ता भएको प्रा. लि. नं. ६४१००७ को प्रा. पावर कम्पनी प्राइभेट लिमिटेड नामक कम्पनी यस कार्यालयको मिति २०८३/०१/१५ को निर्णय अनुसार कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १२६ (१) बमोजिम दर्ता खारेज गरिएको व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।

नेपाल ह्यान्डबल संघ
केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौं

विधान सम्मेलन तथा केन्द्रीय अधिवेशन सम्बन्धी सूचना

नेपाल ह्यान्डबल संघको मिति २०८१/१२/०९ गते आयोजित चालु अवस्थाको विधान सम्मेलन तथा केन्द्रीय अधिवेशन विविध कारणले गर्दा स्थगित भएको सर्वविदित नै छ। सो पश्चात् सम्माननीय उच्च अदालत पाटनको मिति २०८२/१०/०७ को फैसला बमोजिम राष्ट्रिय खेलकुद परिषदको बोर्डको बैठकले यस संघको नयाँ कार्यसमितिको निर्वाचन गर्न अनुमति दिइएको जानकारी गराउँदै संघको विधान अनुसार विधान सम्मेलन र केन्द्रीय अधिवेशन तपशिल बमोजिम हुने भएकोले साविककै १३४ जना प्रतिनिधीहरू यहि सूचनालाई आधार मानी उपस्थित हुन यसै सूचनाद्वारा अनुरोध गरिन्छ।

तपशिल
मिति : २०८३ असार ११ गते
समय : बिहान ८ बजे
स्थान : केन्द्रीय कार्यालय (उपत्यका काठमाडौं)

'लु' को जोखिमबाट जोगिन पूर्वतयारीमा जुट्नुपर्नेमा जोड

यस प्रक्रियामा गृह मन्त्रालयले 'लु' बाट प्रभावित हुने क्षेत्रका नागरिकहरूको तत्काल जीवन रक्षा गर्न, उनीहरूलाई सचेत गराउन र यसको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक कार्य र समन्वय गरिरहेको जानकारी गराए। जल तथा मौसम विज्ञान विभागकी महानिदेशक डा. अर्चना श्रेष्ठले तापक्रममात्र नभई हावा, आर्द्रताजस्ता विभिन्न आयामलाई ध्यानमा राखेर गर्मीसम्बन्धी जोखिमहरूको मूल्यांकन गर्न आवश्यक रहेकामा जोड दिइनु। यस वर्ष औसतभन्दा कम वर्षा हुने सम्भावना देखिएको जानकारी गराउँदै उनले यसको आधारमा गर्मी लहर तथा अत्यधिक गर्मीका दिनहरू बढ्न सक्ने अनुमान गरिएको बारेमा आफूहरूले निरन्तर निगरानी गरिरहेको उल्लेख गरिनु। प्रमाण र तथ्यमा आधारित निर्णय प्रक्रियालाई सुदृढ गर्दै समयमै सही निर्णय लिन सकिने बतावपन निर्माण सबैको प्रमुख लक्ष्य हुनुपर्ने उनको भनाइ थियो।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका महामन्त्री मीनबहादुर मल्लले सरोकारवाला विज्ञहरूबीचको छलफल र विचारहरूले आगामी दिनमा नेपाल सरकार तथा विभिन्न साभेदार संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा रणनीति निर्माणमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने विश्वास व्यक्त गरे। उनले सरकार र अन्य निकायसँगको सहकार्यले आगामी दिनमा अझ धेरै जिल्लामा रेडक्रसले 'लु' सचेतना कार्यक्रम विस्तार गर्न र समुदायस्तरमा प्रभावकारी सेवा पुऱ्याउन सहयोग पुऱ्ने उल्लेख गरे।

डिप्टी नेपालका अध्यक्ष डा. वसन्तराज अधिकारीले पछिल्लो समय विश्वव्यापी तापक्रम वृद्धि भइरहेका बेला गर्मीका चुनौतीहरू केवल तराई क्षेत्रमामात्र होइन, हिमाली क्षेत्र र मध्यपहाडी उपत्यकामा बढ्दै गइरहेको उल्लेख गर्दै यसको सामनाका लागि विस्तृत अनुसन्धान र नवप्रवर्तन अत्यन्त आवश्यक रहेको बताए। नेपाल सरकारले हालै स्वीकृत गरेको तापीय बैज्ञानिक कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बैज्ञानिक आधार र स्थानीयस्तरका तथ्यांक आवश्यक रहेको उनको भनाइ थियो।

ओमनामा रोजगार कम्पनी: ISSAM AL SABRI MODERN PROJECTS
पूरा रोजगार मिति: २०८३/०५/१५
पूरा विज्ञान रोजगार मिति: २०८३/०५/१५
LT. No. 339668
चलानी नं. ६०२३१५३८

क्र.सं.	कामदारको पद	मान्य दर	मासिक तलब	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि कमाई	समाप्त	नियमित	समाप्त	समाप्त	समाप्त	समाप्त
1	Sandwich Maker	2	140	५५	३८५	छ	छ	छ	छ	छ	छ
2	Food Waker (Male)	3	140	५५	३८५	छ	छ	छ	छ	छ	छ
3	Cafe Waiter	1	140	५५	३८५	छ	छ	छ	छ	छ	छ

अन्तर्गतमा हुने स्थान: संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ ३० गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

युद्धमा रोजगार कम्पनी: ARIF HUSSAIN BUILDING MAINTENANCE
पूरा रोजगार मिति: २०८३/०५/०२
पूरा विज्ञान रोजगार मिति: २०८३/०५/०२
LT. No. 323927
चलानी नं. ६०२३१८८८

क्र.सं.	कामदारको पद	मान्य दर	मासिक तलब	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि कमाई	समाप्त	नियमित	समाप्त	समाप्त	समाप्त	समाप्त
1	Carpenter	10	1200	८६	१०५५	छ	छ	छ	छ	छ	छ
2	Carpenter	20	1200	८६	१०५५	छ	छ	छ	छ	छ	छ
3	Stone Mason	20	1200	८६	१०५५	छ	छ	छ	छ	छ	छ

अन्तर्गतमा हुने स्थान: संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ ३० गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

साउदीमा रोजगार कम्पनी: Drip Coffee Café For Serving Meals
पूरा रोजगार मिति: २०८३/०५/१८
पूरा विज्ञान रोजगार मिति: २०८३/०५/१८
LT. No. 342784
चलानी नं. ६०२३१५१८

क्र.सं.	कामदारको पद	मान्य दर	मासिक तलब	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि कमाई	समाप्त	नियमित	समाप्त	समाप्त	समाप्त	समाप्त
1	Waiter	6	1500	६०	१०३५	छ	छ	छ	छ	छ	छ

अन्तर्गतमा हुने स्थान: संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ ३० गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

कुवेतमा रोजगार कम्पनी: BYALAT KARAK RESTAURANT COMPANY
पूरा रोजगार मिति: २०८३/०५/१८
पूरा विज्ञान रोजगार मिति: २०८३/०५/१८
LT. No. 336238
चलानी नं. ६०२३१५१८

क्र.सं.	कामदारको पद	मान्य दर	मासिक तलब	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि कमाई	समाप्त	नियमित	समाप्त	समाप्त	समाप्त	समाप्त
1	Cleaning Labour -Indoor	3	90	८८	३८५	छ	छ	छ	छ	छ	छ

अन्तर्गतमा हुने स्थान: संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ ३० गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

मलेसियामा रोजगार कम्पनी: MEGA JUMBO ASIA LINES SDN.BHD
पूरा रोजगार मिति: २०८३/०५/१८
पूरा विज्ञान रोजगार मिति: २०८३/०५/१८
LT. No. 342230
चलानी नं. ६०२३१५६६

क्र.सं.	कामदारको पद	मान्य दर	मासिक तलब	अन्य सुविधा	प्रतिनिधि कमाई	समाप्त	नियमित	समाप्त	समाप्त	समाप्त	समाप्त
1	Cargo Workers	10	0	1700	६५	२५५	छ	छ	छ	छ	छ

अन्तर्गतमा हुने स्थान: संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ ३० गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

कम्पनीको नाम परिवर्तन सम्बन्धी सूचना
यस कम्पनीको मिति २०८३/०१/०२ को साधारणसभा र विशेष साधारणसभाको निर्णय बमोजिम कम्पनी साविक कम्पनी काठमाडौं कलेक्सन प्रा. लि.को नाममा रहेको सम्पूर्ण चलचल सम्पत्ति तथा तिर्नु व्यहोर्नु पर्ने सम्पूर्ण कर दायित्व परिवर्तित कम्पनीले व्यहोर्ने गरी कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयको २०८३/०१/०९ को निर्णय अनुसार नाम परिवर्तन गरी अमृत कलेक्सन प्रा. लि. (प्रा. लि. नं. ३०३४४४) कायम गरिएको व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारी गराइन्छ।

सतर्कताको छड्के अनुगमन तीव्र

काठमाडौं- राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रले मुलुकको सार्वजनिक प्रशासनलाई चुस्तदुरुस्त, प्रभावकारी र जवाफदेही बनाउने उद्देश्यले अनुगमन टोलीलाई थप सक्रिय बनाएको छ। सार्वजनिक संस्थाहरूमा हुने अनियमितता र भ्रष्टाचारजन्य कार्यको रोकथामका लागि आवश्यक छानविन, अनुगमन, निगरानी, छड्के जाँच र अन्वेषण गर्ने जिम्मेवारी पूरा गर्ने क्रममा केन्द्रले आफ्नो अनुगमन टोलीलाई थप सक्रिय बनाएको हो। केन्द्रका प्रवक्ता एवं सहसचिव नारायणप्रसाद भट्टले वर्तमान सरकार गठन भएसँगै गरी भएको १०० बुँदे कार्यक्रममा उल्लेख भएबमोजिम मुलुकका सुशासन प्रवर्द्धन, भ्रष्टाचार निवन्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्ने क्रममा पछिल्ला दिनमा अनुगमनको कामलाई प्राथमिकता दिएको स्पष्ट गरे। देशभरका सरकारी तथा अर्धसरकारी निकायसहित शैक्षिक प्रतिष्ठानहरूसमेत अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी रहेको सतर्कतासम्बद्ध टोलीले जेठ महिनामा दैनिक कम्तीमा १५ देखि २० वटा कार्यालय गई संकलन गरेको विवरणका आधारमा नियम उल्लंघन गर्ने कर्मचारीलाई कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायलाई पत्राचार गर्ने गरेको प्रवक्ता भट्टले जानकारी दिए। अनुगमन टोलीलाई तोकिएको सार्वजनिक निकायमा पुगी त्यहाँ कार्यरत कर्मचारीको हाजिरी उपस्थितिसहित अनुशासन र उपयुक्त पोसाकसहित आफ्नो कार्यकक्षमा बसे, नवसेकोलागायतका विवरण संकलन गरी प्राप्त कैफियतका आधारमा संचिनका लागि व्यवस्थापन पक्षलाई रायसुभाह दिने र संकलित विवरण केन्द्रमा पेश गर्नुपर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरिएको केन्द्रले जनाएको छ। केन्द्रको रणनीतिअनुसार पछिल्ला दिनमा 'छड्के' अनुगमनको कामलाई तीव्रता दिएको स्पष्ट गर्दै प्रवक्ता भट्टले भने, 'नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमबमोजिम देशभरका सार्वजनिक निकायहरूमा उच्च प्राथमिकतासाथ अनुगमनको काम भइरहेको छ। यसले सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहितासहित जनमुखी र सेवाग्राहीमैत्री कामकाजमा सघाउ पुऱ्याउने छ। राष्ट्रसेवक कर्मचारीसहित सम्बद्ध सबै पक्ष र क्षेत्रबाट यस अभियानमा साथ सहयोग प्राप्त हुने विश्वास लिएका छौं।'

यसै सन्दर्भमा सतर्कता केन्द्रको टोलीले मंगलवार सिंहदरवारस्थित राष्ट्रिय समाचार समिति (रासस) केन्द्रीय कार्यालयमा छड्के अनुगमन गरी हाजिरी व्यवस्थापनको सन्दर्भमा कानुनमा नबाकिने गरी समाचार संस्थाको कार्यकृतिअनुसार कार्यविधि बनाउन सुभाह दिएको छ। विभिन्न सिप्टिमटा चौबीसे षण्टा काम गर्नुपर्ने र स्थलगत समाचार संकलन गर्नुपर्ने 'रासस'जस्तो संस्थाले तोकिएको कार्यअवधि नघट्ने र कामकाजमा असर नपर्नेगरी व्यावहारिक पक्षलाईसमेत दृष्टिगत गरी कार्यविधि बनाएर अघि बढ्न सो टोलीले सुभाह दिएको हो। रासस

एनएमबी बैंक लिमिटेड, वबरमहल, काठमाडौंको गैह बैकिङ्ग सम्पत्ति लिलाम विक्री सम्बन्धी गोप्य शिलबन्दी बोलपत्र आह्वानको ७ (सात) दिने सूचना
(प्रकाशित मिति: २०८२/०२/२० गतेको प्रभाव राष्ट्रिय वैधिक)

यस बैकको नाममा दर्ता भएका लिलामपत्र लिना, ईमाडोल गा.वि.स. / न.पा., वडा नं. ६, नक्सा सिट नं. १०२१२६०६ स्थित कि. नं. ७०२, ७०४, ७०५, ७०६, ७०७, ७०८, ७०९, ७१०, ७११, ७१२, ७१३, ७१४, ७१५, ७१६, ७१७, ७१८, ७१९, ७२०, ७२१, ७२२, ७२३, ७२४, ७२५, ७२६, ७२७, ७२८, ७२९, ७३०, ७३१, ७३२, ७३३, ७३४, ७३५, ७३६, ७३७, ७३८, ७३९, ७४०, ७४१, ७४२, ७४३, ७४४, ७४५, ७४६, ७४७, ७४८, ७४९, ७५०, ७५१, ७५२, ७५३, ७५४, ७५५, ७५६, ७५७, ७५८, ७५९, ७६०, ७६१, ७६२, ७६३, ७६४, ७६५, ७६६, ७६७, ७६८, ७६९, ७७०, ७७१, ७७२, ७७३, ७७४, ७७५, ७७६, ७७७, ७७८, ७७९, ७८०, ७८१, ७८२, ७८३, ७८४, ७८५, ७८६, ७८७, ७८८, ७८९, ७९०, ७९१, ७९२, ७९३, ७९४, ७९५, ७९६, ७९७, ७९८, ७९९, ८००, ८०१, ८०२, ८०३, ८०४, ८०५, ८०६, ८०७, ८०८, ८०९, ८१०, ८११, ८१२, ८१३, ८१४, ८१५, ८१६, ८१७, ८१८, ८१९, ८२०, ८२१, ८२२, ८२३, ८२४, ८२५, ८२६, ८२७, ८२८, ८२९, ८३०, ८३१, ८३२, ८३३, ८३४, ८३५, ८३६, ८३७, ८३८, ८३९, ८४०, ८४१, ८४२, ८४३, ८४४, ८४५, ८४६, ८४७, ८४८, ८४९, ८५०, ८५१, ८५२, ८५३, ८५४, ८५५, ८५६, ८५७, ८५८, ८५९, ८६०, ८६१, ८६२, ८६३, ८६४, ८६५, ८६६, ८६७, ८६८, ८६९, ८७०, ८७१, ८७२, ८७३, ८७४, ८७५, ८७६, ८७७, ८७८, ८७९, ८८०, ८८१, ८८२, ८८३, ८८४, ८८५, ८८६, ८८७, ८८८, ८८९, ८९०, ८९१, ८९२, ८९३, ८९४, ८९५, ८९६, ८९७, ८९८, ८९९, ९००, ९०१, ९०२, ९०३, ९०४, ९०५, ९०६, ९०७, ९०८, ९०९, ९१०, ९११, ९१२, ९१३, ९१४, ९१५, ९१६, ९१७, ९१८, ९१९, ९२०, ९२१, ९२२, ९२३, ९२४, ९२५, ९२६, ९२७, ९२८, ९२९, ९३०, ९३१, ९३२, ९३३, ९३४, ९३५, ९३६, ९३७, ९३८, ९३९, ९४०, ९४१, ९४२, ९४३, ९४४, ९४५, ९४६, ९४७, ९४८, ९४९, ९५०, ९५१, ९५२, ९५३, ९५४, ९५५, ९५६, ९५७, ९५८, ९५९, ९६०, ९६१, ९६२, ९६३, ९६४, ९६५, ९६६, ९६७, ९६८, ९६९, ९७०, ९७१, ९७२, ९७३, ९७४, ९७५, ९७६, ९७७, ९७८, ९७९, ९८०, ९८१, ९८२, ९८३, ९८४, ९८५, ९८६, ९८७, ९८८, ९८९, ९९०, ९९१, ९९२, ९९३, ९९४, ९९५, ९९६, ९९७, ९९८, ९९९, १०००, १००१, १००२, १००३, १००४, १००५, १००६, १००७, १००८, १००९, १०१०, १०११, १०१२, १०१३, १०१४, १०१५, १०१६, १०१७, १०१८, १०१९, १०२०, १०२१, १०२२, १०२३, १०२४, १०२५, १०२६, १०२७, १०२८, १०२९, १०३०, १०३१, १०३२, १०३३, १०३४, १०३५, १०३६, १०३७, १०३८, १०३९, १०४०, १०४१, १०४२, १०४३, १०४४, १०४५, १०४६, १०४७, १०४८, १०४९, १०५०, १०५१, १०५२, १०५३, १०५४, १०५५, १०५६, १०५७, १०५८, १०५९, १०६०, १०६१, १०६२, १०६३, १०६४, १०६५, १०६६, १०६७, १०६८, १०६९, १०७०, १०७१, १०७२, १०७३, १०७४, १०७५, १०७६, १०७७, १०७८, १०७९, १०८०, १०८१, १०८२, १०८३, १०८४, १०८५, १०८६, १०८७, १०८८, १०८९, १०९०, १०९१, १०९२, १०९३, १०९४, १०९५, १०९६, १०९७, १०९८, १०९९, ११००, ११०१, ११०२, ११०३, ११०४, ११०५, ११०६, ११०७, ११०८, ११०९, १११०, ११११, १११२, १११३, १११४, १११५, १११६, १११७, १११८, १११९, ११२०, ११२१, ११२२, ११२३, ११२४, ११२५, ११२६, ११२७, ११२८, ११२९, ११३०, ११३१, ११३२, ११३३, ११३४, ११३५, ११३६, ११३७, ११३८, ११३९, ११४०, ११४१, ११४२, ११४३, ११४४, ११४५, ११४६, ११४७, ११४८, ११४९, ११५०, ११५१, ११५२, ११५३, ११५४, ११५५, ११५६, ११५७, ११५८, ११५९, ११६०, ११६१, ११६२, ११६३, ११६४, ११६५, ११६६, ११६७, ११६८, ११६९, ११७०, ११७१, ११७२, ११७३, ११७४, ११७५, ११७६, ११७७, ११७८, ११७९, ११८०, ११८१, ११८२, ११८३, ११८४, ११८५, ११८६, ११८७, ११८८, ११८९, ११९०, ११९१, ११९२, ११९३, ११९४, ११९५, ११९६, ११९७, ११९८, ११९९, १२००, १२०१, १२०२, १२०३, १२०४, १२०५, १२०६, १२०७, १२०८, १२०९, १२१०, १२११, १२१२, १२१३, १२१४, १२१५, १२१६, १२१७, १२१८, १२१९, १२२०, १२२१, १२२२, १२२३, १२२४, १२२५, १२२६, १२२७, १२२८, १२२९, १२३

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

वैदेशिक रोजगारीमा

सुधार: भाषणमा होइन, व्यवहारमा देखाऊ

नेपालको अर्थतन्त्रलाई रेमिट्यान्स (विप्रेषण) मार्फत धान्दै आएका वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकहरू सधैं राज्यको उपेक्षा र व्यवसायीको शोषणमा परिरहेका छन्। सरकार फेरिनासाथ श्रम मन्त्रालयको नेतृत्व सम्हाल्ने हरेक मन्त्रीले वैदेशिक रोजगारीलाई 'व्यवस्थित, सुरक्षित र मर्यादित' बनाउने आश्वासन बाँड्नु नयाँ विषय होइन। मंगलबारमात्रै श्रममन्त्री रामजी यादवले वैदेशिक रोजगार ऐन संशोधन र श्रमिकको लागत निर्धारण आगामी ४० दिनभित्र सक्ने दाबी गरेका छन्। तर, विगतका अनुभवलाई हेर्दा नीति र भाषण जति लोभलाग्दा सुनिन्छन्, व्यवहारमा ती त्यति नै निरस र असफल साबित हुँदै आएका छन्। यो बेथिति अन्त्यका लागि अब कुरा होइन, तत्काल ठोस निर्णय र त्यसको इमानदार कार्यान्वयन आवश्यक भइसकेको छ।

विगत एक दशकदेखि चर्चामा रहेको र लागू भनिएको 'फ्रि भिसा, फ्रि टिकट' को नीति केवल कागजमा सीमित छ। सरकारले सेवा शुल्क १० हजार रूपैयाँ तोकेको भए पनि श्रमिकहरू लाखौं रूपैयाँ बुझाउन बाध्य छन्। बैकिङ च्यानलबाट १० हजारको रसिद थमाएर लाखौंको अवैध असुली हुने गरेको 'ओपन सेक्टर' जस्तै छ। व्यवसायी स्वयंले स्वीकार गर्दै आएको कुरा हो यो। र, सरकार पनि यस सत्यबाट अनभिज्ञ छैन। तर पनि वर्षौंदेखि यो समस्या ज्यूका ट्यू रहनुले राज्य संयन्त्रको लाचारी र मिलेमतोलाई छताछुल्ल पाछो। अन्ततः यसको सीधा मारमा ऋणको भारी बोकेका श्रमिकहरू नै परिरहेका छन्।

समस्याको दीर्घकालीन समाधानका लागि सरकारले अब दोहोरो मापदण्ड तयारुपर्छ। एकातिर अव्यावहारिक नीति नियम बनाउने र अर्कोतिर त्यसको अनुगमन नगर्ने परिपाटी बन्द हुनुपर्छ। श्रममन्त्रीले अघि सारेको 'इथिकल रिस्कटमेन्ट' (नैतिक भनाई प्रक्रिया) को अवधारणा सैद्धान्तिकरूपमा सकारात्मक छ। तर, यो नारामामात्र सीमित हुनु हुँदैन। सरकारले श्रमिकलाई लाग्ने वास्तविक लागत र व्यवसायीहरूको लगानी तथा प्रशासनिक खर्चलाई मध्यनजर गर्दै 'व्यावहारिक सेवा शुल्क' निर्धारण गर्नुपर्छ। व्यवसायीहरूले ठूलो रकम धरोटी राखेर संस्था चलाएका हुनाले उनीहरूको समस्या र न्यायोचित मागलाई पनि सम्बोधन गरिनुपर्छ। जबसम्म व्यवसायीका लागि पारदर्शी र व्यावहारिक बाटो खोल्न नसकिन्छ, तबसम्म अवैध वित्तीय लेनदेन रोकिन सक्दैन।

अर्कोतर्फ, मागपत्र प्रमाणीकरणका नाममा नेपाली दूतावासहरूमा हुने भनिएको मोलमोलाइ र बागेनिडको अन्त्य हुनुपर्छ। गन्तव्य मुलुकका रोजगारदाताहरूको सही वर्गीकरण गरी 'अटोमेटिक एप्रुभल' (स्वचालित स्वीकृति) को प्रणाली विकास गरिनु आजको आवश्यकता हो। बजारको मागभन्दा बढी रहेका म्यानपावर कम्पनीहरूलाई गाभ्ने (मर्जर) र कार्यसम्पादनका आधारमा वर्गीकरण गर्ने श्रमविद्हरूको सुझावलाई सरकारले गम्भीरतापूर्वक लिनुपर्छ।

वैदेशिक रोजगारी नेपालको बाध्यता हो। आफ्नो श्रम र पसिना बेचेर देशको अर्थतन्त्र थामिरहेका नागरिकलाई राज्यले ठगिँदा पनि दुलुदुलु हेरेर बस्नु लज्जास्पद विषय हो। तसर्थ, प्रस्तावित वैदेशिक रोजगार ऐनको संशोधन केवल सरोकारवालालाई फकाउने दस्तावेजमात्र नबनास्। यो पूर्णरूपमा श्रमिकमैत्री र व्यावहारिक बनाइयोस्। सरकारले आश्वासन बाँड्नेमात्र होइन, व्यवहारमै परिवर्तनको अनुभूति गरेर देखाओस्।

डा. कृष्ण अधिकारी

नेपालमा जीउ दुख्नासाथ डाक्टरलाई नसोधी मेडिकलबाट किनेर दुखाइको औषधि (पेनकिलर) खाने बानी छ। यसमा सबैभन्दा ठूलो चेतावनी भनेको बिरामीले दुखाइ कम गर्ने नाममा आफ्नै पेनकिलर खानु हुँदैन। यो साह्रै जोखिमपूर्ण हुन सक्छ किनभने पेनकिलरले केहीबेर दुखाइमात्र दबाउँछ, रोग निको पार्दैन, उल्टो रोग भित्रभित्रै बढिरहन्छ। लामो समय खाँदा पेटमा घाउ हुने र कलेजो तथा मिर्गौला बिग्रने डर हुन्छ। त्यसैले दुखाइ भए लुकाएर औषधि खानुको सट्टा डाक्टरलाई देखाउनुपर्छ।

हाम्रो समाजमा जीउ दुख्यो, फमफम भयो वा हातखुट्टा गल्यो भने धेरैले त्यसलाई नसा वाथ भन्ने गर्छन्। कतिले त खुट्टामा देखिने फुलेका नीला नसासँग पनि यसलाई जोड्छन्। तर, ती फुलेका नीला नसा बेग्लै कुरा हुन्- ती तरगतलाई फेरि मृत्तितर फर्काउने सामान्य नसामात्र हुन्, र तिनलाई 'वेरिकोज भेन्स' भनिन्छ। यो लेखमा 'भास्कुलाइटिस'का बारेमा चर्चा गरिएको छ। नेपालीमा भन्दा यसलाई रक्तनलीको सुजन भन्न सकिन्छ।

भास्कुलाइटिस भनेको के हो त ?

यो बुझ्न पहिले एउटा कुरा थाहा पाउनुपर्छ: हाम्रो शरीरभित्र एउटा सुरक्षा प्रणाली हुन्छ, जसरी देशको सेनाले बाहिरी शत्रुसँग लड्छ। त्यसैगरी, यो प्रणालीले शरीरभित्र पस्ने कीटाणु र रोगसँग लड्छ। तर, कहिलेकाहीँ यो प्रणालीले गल्ती गर्छ। शत्रु चिन्न नसकेर आफ्नै शरीरका स्वस्थ भागमाथि नै आक्रमण गर्न थाल्छ। यस्तो रोगलाई 'अटोइम्युन' रोग अर्थात् आफैले आफूलाई हान्ने रोग भनिन्छ। भास्कुलाइटिस यस्तै एउटा रोग हो। यसमा शरीरको सुरक्षा प्रणालीले आफ्नै रक्तनली (रागत बने नली) माथि आक्रमण गर्छ। यो आक्रमणले रक्तनलीलाई सुनिने (सुजन आउने) बनाउँछ। रक्तनली सुनिदा तीनवटा कुरा हुन सक्छन्, र ती नै कुरा खतरनाक छन्:

एउटा यसबाट नली साँघुरो हुन्छ। यसले गर्दा त्यो भागमा रगत कम पुग्छ, र सम्बन्धित अंग कमजोर हुन थाल्छ। दोस्रो, नली पूरै बन्द हुन्छ। यसो हुँदा रगत र अक्सिजन नपुगेर त्यो अंग मर्न थाल्छ। तेस्रो भनेको नली कमजोर भएर फुट्छ, त्यतिबेला शरीरभित्रै रक्तस्राव हुन्छ, जुन ज्यानका लागि घातक हुन सक्छ। तर राम्रो कुरा के भने यो रोग धेरै कम मानिसमात्र देखिन्छ। नराम्रो कुरा के भने देखियो भने यो गम्भीर हुनसक्छ। त्यसैले समयमै चिन्नु र डाक्टरकहाँ पुग्नु नै सबैभन्दा ठूलो कुरा हो।

यो रोग किन लाग्छ ?

धेरैजसो अवस्थामा यो किन लाग्छ भन्ने ठाउँका कारण थाहा हुँदैन। शरीरको सुरक्षा प्रणाली किन अचानक आफ्नै रक्तनली माथि विधिन्छ, त्यो अझै पूरै बुझिएको छैन। तैपनि केही कुराहरूले यो रोगलाई निम्त्याउन वा बढाउन सक्छ। कलेजोको संक्रमण (हेपाटाइटिस बी वा सी) जस्ता केही संक्रमणहरू भएको अवस्थामा, केही औषधिको प्रतिक्रिया भएमा र कहिलेकाहीँ ब्याक्टेरियसँग पनि सम्बन्धित हुनसक्छ। केही व्यक्तिमा संक्रमण वा खोपपछि पनि यो देखिएको रिपोर्ट छ, तर यस्तो निकै कम हुन्छ। त्यसको डरले खोप छोड्नु हुँदैन। खोपको फाइदा यस्ता दुर्लभ जोखिमभन्दा निकै ठूलो हुन्छ।

रोगका प्रकार र लक्षण

भास्कुलाइटिसले शरीरका कुन आकारका रक्तनलीलाई असर गरेको छ, त्यसै अनुसार लक्षण फरक हुन्छन्। मुख्यतया तीन किसिम छन् तर लक्षणको सूचीमा अलिखनुभन्दा एउटै कुरा सम्झनुपर्छ। तल उल्लिखित कुनै पनि लक्षण देखिए हिलो नगरी डाक्टरलाई देखाउनुपर्छ।

सानो रक्तनलीको सुजन

यसको सबैभन्दा चिन्न सजिलो लक्षण हो। यसमा छालामा, खासगरी खुट्टातिरबाट सुरु भएर देखिने गाढा राता साना थोप्ला वा धब्बा (दबाउँदा पनि नहराउने) देखिन्छ। यसले भित्री अंगलाई पनि असर गर्छ। फोक्सोमा परेमा लगातार खोकी, खकारमा रगत, सास फेर्न गाह्रो हुन्छ भने मिर्गौलामा परेमा पिसाबमा रगत वा फिज देखिने। यो खतरनाक छ, किनभने पत्तै नपार्ने मिर्गौला बिग्रन सक्छ।

यो समस्या बालबालिकामा बढी देखिन्छ (बच्चामा हुने एक सामान्य प्रकारलाई 'हेनोक-शोनलाइन परप्युरा' वा 'आर्जाए भास्कुलाइटिस' भनिन्छ, जुन प्रायः आफैँ निको हुन्छ)। तर बयस्कमा देखिए कडा हुनसक्छ।

मध्यम रक्तनलीको सुजन

यसले भित्री अंगमा रगत पुऱ्याउने मध्यम आकारका नलीलाई असर गर्छ। यसका लक्षणहरूमा धेरै दिनसम्म ज्वरो, शरीर गल्नु, तौल घट्नु, छालामा कडा गिर्खा आउनु, ती विग्रिएर निको नहुने घाउ बन्न पुग्छ। कहिलेकाहीँ हातखुट्टाका औलामा रगत पुग्ने छोडेर औला काला भई सुक्ने र मर्ने अवस्था आउन सक्छ।

ठूलो रक्तनलीको सुजन

यसले शरीरका ठूला रक्तनलीलाई असर गर्छ र प्रायः ५० वर्षभन्दा माथिका मानिसमा देखिन्छ। यसका केही लक्षण तुरुन्त उपचार चाहिने आपत्कालीन अवस्था हुन्। यसमा नयाँ किसिमको टाउको दुखाइ, खासगरी कच्चटतिर बढी दुख्छ। कपालको दाँदा वा छाता छुँदा टाउकोको छाला दुख्ने, केही बेर चपाएपछि बंगारा दुख्ने वा गल्ने हुन्छ। यो भास्कुलाइटिसको निकै महत्त्वपूर्ण संकेत हो। अचानक आँखा धमिलो हुनु वा देख्ने छोड्ने हुनसक्छ। यो आपत्कालीन हो किनभने हिलो भए स्थायी अन्धोपन हुनसक्छ। हात माथि उठाउँदा वा हिँड्दा हातखुट्टा गल्ने हुन्छ।

माथि उल्लेख गरिएका अवस्था देखिएमा बिरामीलाई तुरुन्त अस्पताल लैजाउनुपर्छ। खासगरी अचानक आँखा धमिलो हुनु वा नदेख्ने, सास फेर्न साह्रै गाह्रो हुनु वा खकार/युकमा रगत आउने, पिसाबमा रगत देखिने, शरीरको एकातिर अचानक कमजोर हुनु, बोली लबराउनु वा अनुहार बाँधिएमा, औला वा अंग काला हुँदै गएमा तुरुन्तै अस्पताल जानुपर्छ।

डाक्टरले कसरी पत्ता लगाउँछन् ?

यो रोग चिन्न डाक्टरलाई पनि गाह्रो हुन्छ, किनभने सुरुका लक्षण सामान्य पेट दुखाइ, ज्वरो वा छालाको एलर्जीजस्तै देखिन्छन्। त्यसैले एउटै जाँचले पुग्दैन। डाक्टरले विभिन्न तरिका मिलाएर निष्कर्षमा पुग्नुपर्ने हुन्छ। रगत जाँच गरी शरीरमा सुजन छ कि छैन हेर्न (जस्तै: 'इएसआर' र 'सिआरपी' नामका जाँच), रगतको कमी छ कि भनेर हेर्न सकिन्छ। मिर्गौला, कलेजो जस्ता अंगको जाँचबाट कुन अंगमा असर परेको छ थाहा पाउन सकिन्छ। 'बायोप्सी' गरी रोग पक्का गर्न शरीरको सानो टुक्रा फिकेर सूक्ष्मदर्शकमा हेरेर अवस्था पत्ता लाग्दछ। त्यस्तै 'इमेजिङ/एन्जियोग्राम' गरेर रक्तनली साँघुरो वा बन्द भएको छ कि भनेर थाहा हुन्छ। नेपालमा यी सबै सुविधा खासगरी काठमाडौँबाहिर सजिलै नपाइनु सक्छ। त्यसैले लक्षण देखिए सकेसम्म चाँडो विशेषज्ञ भएको ठूलो अस्पताल पुग्नु राम्रो हुन्छ।

उपचार: के गर्न मिल्छ, के गर्न हुँदैन ?

यो रोग पूरै निको नहोला, तर समयमै उपचार सुरु गरे राम्ररी नियन्त्रणमा राख्न सकिन्छ, र अंगलाई बिग्रनबाट जोगाउन सकिन्छ। धेरै बिरामी औषधिको सहायताले सामान्य जीवन बिताउँछन्।
औषधिको प्रयोग:
यसमा डाक्टरले दिने औषधि भनेको स्टेरोइड हो, जसले सुजन छिटो घटाउन मद्दत गर्दछ। यो सुरुमा बढी मात्रामा दिइन्छ, अनि रोग नियन्त्रणमा आएपछि विस्तारै घटाइन्छ। आफ्नै अचानक छोड्नु हुँदैन। अर्को इम्युनोसुप्रेसिभ औषधि हो। यसले अति सक्रिय भएको सुरक्षा प्रणालीलाई शान्त पार्ने काम गर्दछ, जसले रोग दोहोरिन दिँदैन। त्यस्तै अर्को

बायोलेजिक औषधि हुन्छ। नयाँ किसिमको लक्षित यो औषधि केही खास प्रकारका भास्कुलाइटिसमा प्रयोग गरिन्छ।

पेनकिलरको प्रयोग नगर्ने:

नेपालमा जीउ दुख्नासाथ डाक्टरलाई नसोधी मेडिकलबाट किनेर दुखाइको औषधि (पेनकिलर) खाने बानी छ। यसमा सबैभन्दा ठूलो चेतावनी भनेको बिरामीले दुखाइ कम गर्ने नाममा आफ्नै पेनकिलर खानु हुँदैन। यो साह्रै जोखिमपूर्ण हुन सक्छ किनभने पेनकिलरले केहीबेर दुखाइमात्र दबाउँछ, रोग निको पार्दैन, उल्टो रोग भित्रभित्रै बढिरहन्छ। लामो समय खाँदा पेटमा घाउ हुने र कलेजो तथा मिर्गौला बिग्रने डर हुन्छ। त्यसैले दुखाइ भए लुकाएर औषधि खानुको सट्टा डाक्टरलाई देखाउनुपर्छ।

फिजियोथेरापी उपयोगी:

कहिलेकाहीँ यो रोगले नसामा असर गरेर हातखुट्टा चलाउन गाह्रो हुन्छ वा जोर्नी अरो हुन्छ। यस्तो बेला औषधिलेमात्र पुग्दैन। फिजियोथेरापीले मांसपेशी फेरि बलियो बनाउन, जोर्नी नचल्ने हुनबाट जोगाउन र रक्तसञ्चार सुधार्न मद्दत गर्छ। डाक्टरले सुझाएमा यो नियमित गर्न सकिन्छ।

मन र परिवारको भूमिका महत्त्वपूर्ण:

लामो समय रहने दुखाइ र रोगको चिन्ताले बिरामीलाई शरीरमात्र होइन, मनमा पनि असर पर्छ। निराशा लाग्ने, रिस उठ्ने, निद्रा नलाग्ने वा आत्मविश्वास घट्ने हुनसक्छ। काम गर्न नसक्दा घरमा आर्थिक र भावनात्मक तनाव पनि आउँछ। यस्तो बेला परिवारले बिरामीलाई दोष दिनु हुँदैन। किन यस्तो भयो, तिमिले ध्यान दिएनौँ भन्नुको सट्टा साथ दिने, बुझाउने र आशा जगाउनेजस्ता सकारात्मक भाव जागृत गराउनुपर्छ। यसले उपचारमा निकै सहयोग पुग्दछ।

नेपालमा कहाँ उपचार पाइन्छ ?

बाथ र रक्तनलीको रोग हेर्ने विशेषज्ञ डाक्टरलाई रुमेटोलोजिस्ट (बाथरोग विशेषज्ञ) भनिन्छ। नेपालमा यस्ता विशेषज्ञ निकै थोरै छन्, र अधिकांश काठमाडौँमै छन्। सरकारी अस्पतालमध्ये पाटन अस्पताल र त्रिभुवा अस्पतालमा यो सेवा उपलब्ध छ। लक्षण भिन्दा सामान्य डाक्टरले पनि सुरुमा हेरेर विशेषज्ञकहाँ पठाउन सक्छन्।

घरमा ध्यान दिने केही कुरा

हल्का व्यायाम: बिहान हिँड्ने, हल्का योग र सास फेर्ने अभ्यास (प्राणायाम) ले शरीर सक्रिय राख्छ। तर डाक्टरको सल्लाहअनुसार मात्र गर्नुपर्छ।
राम्रो खाना: ताजा, पोषणयुक्त खाना खानुपर्छ। धेरै चिल्लो, धेरै नुनिलो र फास्टफुड खाना खानु हुँदैन।

अन्धविश्वासमा नपर्नु: धेरै बिरामी सुरुमा फ्लोरिड वा घरेलु उपचारमात्र अल्फेर रोग गम्भीर भएपछि बल्ल अस्पताल आउँछन्। त्यतिबेलासम्म भित्री अंग विग्रिसकेका हुनसक्छ। लक्षण देखिनासाथ डाक्टरलाई देखाइहाल्नुपर्छ।

नियमित जाँच: डाक्टरले भनेको समयमा जाँच रगत, मिर्गौला र कलेजोको जाँच गराउनुपर्छ र औषधि आफैँ बदल्नु हुँदैन।

निष्कर्ष

रक्तनलीको सुजन (भास्कुलाइटिस) सुन्दा डरलाग्दो भए पनि निराश हुनु पर्दैन। समयमै चिनेर, विशेषज्ञलाई देखाएर र नियमित उपचार गरे यो रोगलाई राम्ररी सम्हाल्न सकिन्छ। आफ्नै पेनकिलर खाएर रोग लुकाउनुको सट्टा सही समयमा सही ठाउँमा उपचार लिनुपर्छ। त्यही नै सबैभन्दा बुद्धिमान्नी कदम हो।
(लेखक पाटन अस्पतालका नसारोग विशेषज्ञ हुन्)

श्रम सरोकार

विदेशमा रहँदा भुल्लै नहुने पाँच कुरा

१) कसैको प्रलोभनमा नफस्ौं

धेरै तलब दिने वा अन्य राम्रो काम सुविधा दिने प्रलोभनमा दलालहरूले गन्तव्य मुलुकका कम्पनी वा वासस्थानमासमेत पुगेर फकाउन सक्छन्। आधिकारिक भिसा रहेको ठाउँभन्दा अन्यत्र काम गर्नु गैरकानुनी हो। कानुनी हैसियत गुमाएपछि सधैंभरि खतरामा काम गर्नुपर्छ र दलालले गैरकानुनी काममा लगाएर फसाउन पनि सक्छ। फर्किनुअघि जेल, नेल जरिवानासहित देश निकालाको अपमान साथै कूटाई खानुपर्छ।

२) धार्मिक तथा स्थानीय कानूनको पालना गरौं

सम्बन्धित देशमा पुगेर कुनै गल्ती गरेर कानून थाहा थिएन भनेर उम्किन पाइँदैन। स्थानीय धार्मिक, सामाजिक तथा राष्ट्रियताका विषयमा सधैं जानकार र सकारात्मक हुनुपर्छ।

३) आफ्नो सुरक्षामा ध्यान दिऔं

आफ्नो स्वास्थ्य र सुरक्षाको ख्याल आफैँले राख्नुपर्छ। काम गर्दाको बखत, बाटो हिँड्दा, पोडी वा अन्य यस्तै कामको जोखिमबारे सधैं सचेत रहनुपर्छ। कतिपय मुलुकहरूमा जेब्रा क्रसिङभन्दा अन्यत्रबाट बाटो काट्दा पैदलयात्रीले समेत जरिवाना तिर्नुपर्ने हुनसक्छ। याद गरी-कारखानामा काम गर्दा त्यहाँ प्रयोग हुने मेसिनको सोच्ने शक्ति हुँदैन, तपाईंको आफ्नै दिमागले सोचेर होसियारी अपनाउनुपर्छ।

४) काममा लगनशील बनौं

आफ्नो सुरभरिदाइक कुरालाई अवलम्बन गर्नुपर्छ। उसको कुरालाई बेवास्ता गरेमा माथिल्लो निकायमा सामान्यतया: कुनै सुनुवाइ गर्दैन। अति नै भएमा मात्र दूतावास, वैदेशिक रोजगार विभाग वा अन्य सहयोगी संस्थाबाट सहयोग लिने बानी गर्नुपर्छ। याद गरी-रोजगारदाताले तपाईंलाई श्रमको मूल्य तिरेको हुन्छ।

पाठक मञ्च

औपचारिकतामा सीमित नहोस् कांग्रेसको छाया सरकार

प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसले 'छाया सरकार' गठन गरेको समाचारले केही आशा र थुप्रै जिज्ञासाहरू उज्याएको छ। राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) नेतृत्वको सरकारका कामकारवाहीलाई सुक्ष्म रूपमा निगरानी गर्न र जिम्मेवार प्रतिपक्षको भूमिका निर्वाह गर्न कांग्रेसले गठन गरेको १८ सदस्यीय छाया मन्त्रिपरिषद्को अभ्यास सदीय लोकतन्त्रको सुदृढीकरणका लागि सिद्धान्ततः एउटा सकारात्मक कदम हो।

बेलायती वेस्टमिन्टर प्रणालीमा छाया सरकारलाई वैकल्पिक सरकारका रूपमा हेरिन्छ। यसको मूल मर्म भनेको सरकारका गल्ती-कमजोरी औल्याउनेमात्र नभई, देशका अगाडि आइपर्ने हरेक संकटमा 'हामीसँग योभन्दा उत्तम विकल्प र नीति छ' भनेर जनतालाई ढाडस दिनु हो। नेपालको सन्दर्भमा वि.सं. २०४८ मा तत्कालीन प्रमुख प्रतिपक्षी नेकपा एमालेले मनमोहन अधिकारीको नेतृत्वमा र पछि

२०५६ सालमा कांग्रेसकै तत्कालीन सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा छाया सरकार गठन नभएका होइनन्। तर विगतका ती अभ्यासहरू केवल प्रचारमुखी र औपचारिकतामा मात्र सीमित रहे। मन्त्रालयगत विषयमा न त छाया मन्त्रीहरूले सदनमा बलियो हस्तक्षेप गर्न सके, न त सरकारलाई नीतिगत रूपमा दबाव नै दिन सके। फलस्वरूप, ती छाया सरकारहरू छायाजस्तै ओभेल परे।

यसपटक गगन थापाको नेतृत्वमा कांग्रेसले भीमराज आइडेभेलाई छाया प्रधानमन्त्री बनाएर जुन नयाँ टोली अघि सारेको छ, यसले विगतको अकर्मण्यतालाई चिन्नु आवश्यक छ। वर्तमान सरकार अर्थतन्त्रको सुस्तता, युवा पलायन, सुशासनको संकट र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा देखिएका अलमलसँग जुधिरहेको छ। यस्तो संवेदनशील समयमा गठन भएका छाया गृहमन्त्री, अर्थमन्त्री वा शिक्षामन्त्रीहरूले सम्बन्धित मन्त्रालयका हरेक निर्णय, बजेटको

विनियोजन, र विधेयकहरूमाथि सुक्ष्म अध्ययन गरेर संसद्मा छाया बजेट र वैकल्पिक नीतिहरू प्रस्तुत गर्न सक्नुपर्छ।

यदि छाया सरकारका मन्त्रीहरूले पनि परम्परागत शैलीमै बक्तव्यवाजीमात्र गर्ने र दलीय स्वायर्थमा अलिखने हो भने यो अभ्यासको औचित्य फेरि समाप्त हुने छ। कांग्रेसले यसलाई कर्मकाण्डी प्रक्रियामात्र नबनाई राष्ट्रिय मुद्दाहरूमा छाया मन्त्रीहरूलाई पूर्ण जवाफदेही बनाउनुपर्छ। रास्वपा नेतृत्वको सरकारलाई सही बाटोमा हिँडाउन र नागरिकका आवाजलाई संसद्मा प्रखर रूपमा उठाउन यो छाया सरकारले 'सदनको पहरेदार' को रूपमा काम गरेको। यो अभ्यास केवल सत्ताको प्रतीक्षा सूचीमात्र नभई, नेपाली राजनीतिमा नीतिगत बहसको नयाँ संस्कार बसाल्ने कडी बनोस् भन्ने कामना गर्दछ।

- एकराज बस्नेत
जोरपाटी, काठमाडौँ

जानकारी

अब यस दैनिकले हरेक दिन पत्र-मञ्जुषा स्तम्भ सुरु गरेकाले पाठक वर्गहरूले आफूले चाहेको विषय वस्तु, सरकारी निकायको काम कारवाही वा पत्रिकामा सम्प्रेषण भएको समाचारका बारेमा पत्र लेख्नु भएमा त्यसलाई जस्ताको त्यस्तै प्रकाशन हुने जानकारी गराइन्छ। -संपादक
prabhabdailynews@gmail.com
facebook.com/prabhab online

विश्व सम्पदा सूचीको पर्खाइमा दैलेखका देवल

नदीन रिजाल

दैलेख- भण्डे १८ वर्षअघि अर्थात् सन् २००८ मा संयुक्त राष्ट्रसंघीय शैक्षिक, वैज्ञानिक तथा सांस्कृतिक संगठन (युनेस्को)ले दैलेखको ऐतिहासिक एवं पुरातात्विक महत्वको पञ्चदेवललाई विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गर्नका लागि सिफारिस गर्‍यो। त्यो सिफारिसले दैलेखी जनता र समग्र कर्णालीबासीमा एउटा ठूलो आशा जगाएको थियो, दैलेखको इतिहासले अब विश्व मञ्चमा विशिष्ट पहिचान पाउने छ। तर, विगतमा सरकारी उदासीनता र कठुवा गतिको कार्यशैलीका कारण त्यो ऐतिहासिक सिफारिस लामो समयसम्म सिंहदरवारका अमुक फाइलमै थन्किएको थियो। अन्ततः १८ वर्ष लामो प्रतीक्षा र निराशापछि पुरातात्विक महत्वको यस पञ्चदेवललाई 'संरक्षित स्मारक क्षेत्र' बनाउने र विश्व सम्पदा सूचीको यात्रामा अगाडि बढाउने महाअभियानले वर्तमान सरकार गठनपछि भने प्रारम्भिक गति लिएको छ। पुरातत्व विभागले यस ऐतिहासिक सम्पदालाई विश्व सम्पदा सूचीमा पुऱ्याउनका लागि स्थलगत कार्य र सरोकारवालाहरूसँगको समन्वय प्रक्रिया अगाडि बढाएसँगै स्थानीयमा नयाँ उत्साह र आशाको सञ्चार भएको छ।

दैलेख जिल्ला आफैमा इतिहासको एउटा सजीव संग्रहालय हो, जसलाई इतिहासका पानाहरूमा 'दैलेखको जिल्ला' भनेर चिनिन्छ। यहाँ देवलहरू नभएको सायदै कुनै पालिका, बडा वा टोल होला। जिल्लाका कुना-काप्चा, डाँडा-काँडा र बस्तीहरूमा इतिहासको जीवन्त भारी आफ्नो छातीमा बोकेर हजारौं वर्षदेखि यी देवलहरू ठिग उभिएका छन्। ११औं देखि १४औं शताब्दीतिर कलात्मक ढुंगेयामात्रै खियाएर, विनाकुनै मसला निर्माण गरिएका यी देवलहरू दैलेखका विभिन्न स्थानमा छरिएर रहेका छन्।

इतिहास र संस्कृतिका अध्येता प्राध्यापक नरेन्द्र आचार्यका अनुसार यी देवलहरू पाण्डवहरूको पालामा निर्माण गरिएको भन्ने वलियो लोकवृत्ताइ र जनश्रुति आज पनि स्थानीय जनमानसमा उतिकै ताजा छन्। वास्तुकलाको दृष्टिकोणले हेर्ने हो भने इतिहास शैलीमा निर्माण गरिएका यी देवलहरू तत्कालीन खसकालीन वास्तुकला र सिञ्जा सभ्यताका जीवित इतिहास हुन्, जसले नेपालको प्राचीन गौरव र समृद्ध शिल्पकारितालाई दर्शाउँछन्।

गौरवमय इतिहासको र्थ ठूलो भारी बोकेका दैलेखका हजारौं देवलहरू आज अस्तित्व रक्षाका लागि छटपटाइरहेका छन् र तिनले राज्यसँग संरक्षणको भीख मागिरहेका लाग्दछ। उचित देखबेख र मर्मत-सम्भारको अभावमा यी अमूल्य निधिहरू दिनानुदिन जीर्ण बन्दै गइरहेका छन्। यसको एउटा टड्कारो र ताजा उदाहरण नारायण नगरपालिका-६ भूतिको पञ्चदेवल क्षेत्र नै हो। विगतमा २५ वटा देवलहरूको वलियो अस्तित्व रहेको यस क्षेत्रमा हाल २२ वटा देवलमात्रै जेनतेन उभिएर आफ्नो अस्तित्वको अन्तिम लडाईं लडिरहेका छन् भने बाँकी तीनवटा देवल

पूर्णरूपमा भग्नावशेषमा परिणत भइसकेका छन्। स्थानीय वासिन्दाका अनुसार यो ऐतिहासिकस्थल हेर्न दैनिकरूपमा सयौं आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू आउने गरेका छन्। पर्यटकीय सम्भावना प्रचुर भएता पनि भौतिक पूर्वाधारको अवस्था भने दयनीय छ। देवलको वरिपरि गरिएका घेरावारहरू भत्किएका छन् भने कतिपय बहुमूल्य ऐतिहासिक ढुंगाहरू यत्रतत्र फालिएको अवस्थामा भेटिन्छन्। यसले स्थानीय वासिन्दा पनि यो सम्पदाको मूल्य र यसको संरक्षण कसरी गर्ने भन्नेबारे सचेतना र अभिमुखीकरणको टड्कारो आवश्यकता रहेको देखाउँछ।

लामो समयको मौनतापछि पुरातत्व विभागका महानिर्देशक सोभाग्य प्रधानांग नेतृत्वको टोली दैलेखको भूतिको स्थलगत अवलोकनका लागि आइपुग्दा भने केही आशा पलाएको छ। टोलीले त्यहाँ रहेका ऐतिहासिक देवलहरूको प्रत्यक्ष निरीक्षणमात्र गरेन, स्थानीय सरकार, जिल्ला प्रशासन, सुरक्षा निकाय, सरोकारवाला र स्थानीय जनकारहरूसँग सम्पदाको थप संरक्षण र प्रवर्द्धनबारे बृहत् अन्तरक्रियासमेत गर्‍यो। अवलोकनका क्रममा महानिर्देशक प्रधानांगले भूतिका देवलहरू नेपालकै महत्त्वपूर्ण सम्पदाहरूमध्ये पहिलो सूचीमा पर्ने र एकै ठाउँमा फरक-फरक प्रकृति र स्वरूपमा बनेका यी देवलहरू हजारौं वर्षदेखि सुरक्षित रहनु आफैमा अनौठो र गौरवपूर्ण कुरा भएको बताए। उनले पहिलो चरणको छलफल सकिएको जानकारी दिँदै अब यस क्षेत्रलाई 'संरक्षित स्मारक क्षेत्र' निर्धारण गर्न तीनवटै तहका सरकारसँग समन्वय गरी विस्तृत अध्ययन, नक्सांकन र संरक्षणका कार्यहरू निरन्तर अगाडि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे।

यद्यपि, केन्द्रीय नीति र स्थानीय तहको व्यावहारिक धरातलबीच अझै पनि केही असमझदारी र आक्रोश बाँकी नै छ। नारायण नगरपालिकाका नगरप्रमुख लोमन शर्मांले सम्पदा संरक्षणमा स्थानीय सरकार पूर्ण सजग रहेको र पालिकाले पञ्चदेवलको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ। दैलेखको पञ्चदेवल विश्व सम्पदा सूचीमा अंकित हुनेमात्र होइन, यसले नेपालको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ। दैलेखको पञ्चदेवल विश्व सम्पदा सूचीमा अंकित हुनेमात्र होइन, यसले नेपालको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ।

सम्पदा र पर्यटनको क्षेत्रमा लामो समयदेखि आवाज उठाउँदै आएका जानकार नेपाल पत्रकार महासंघ कर्णाली प्रदेश समितिका अध्यक्ष विष्णु शर्मांले भने संघ सरकारको केन्द्रीकृत मार्गसंकेतका कारण समग्र कर्णालीकै इतिहास भेटिने अवस्थामा पुगेकोप्रति कडा गुनासो गरे। उनका अनुसार समग्र कर्णाली प्रदेश नेपालीका ७८ वटा थरको उद्गम थलो हो, जसमध्ये दैलेखमामात्रै ३२ वटा थरको थलो भएको इतिहास प्रमाणित छ। जिल्लाभरि ११५ भन्दा बढी ऐतिहासिक देवल समूह र एक हजारभन्दा बढी मूर्त र अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरू भएर पनि तीनवटै तहका सरकारबाट उचित संरक्षण, खोज, अध्ययन, अनुसन्धान र प्रचारप्रसार हुन नसक्नु दुःखद रहेको उनको तर्क छ।

यसै सन्दर्भमा पुरातत्व विभागका नेतृत्वको टोली दैलेखको भूतिको स्थलगत अवलोकनका लागि आइपुग्दा भने केही आशा पलाएको छ। टोलीले त्यहाँ रहेका ऐतिहासिक देवलहरूको प्रत्यक्ष निरीक्षणमात्र गरेन, स्थानीय सरकार, जिल्ला प्रशासन, सुरक्षा निकाय, सरोकारवाला र स्थानीय जनकारहरूसँग सम्पदाको थप संरक्षण र प्रवर्द्धनबारे बृहत् अन्तरक्रियासमेत गर्‍यो। अवलोकनका क्रममा महानिर्देशक प्रधानांगले भूतिका देवलहरू नेपालकै महत्त्वपूर्ण सम्पदाहरूमध्ये पहिलो सूचीमा पर्ने र एकै ठाउँमा फरक-फरक प्रकृति र स्वरूपमा बनेका यी देवलहरू हजारौं वर्षदेखि सुरक्षित रहनु आफैमा अनौठो र गौरवपूर्ण कुरा भएको बताए। उनले पहिलो चरणको छलफल सकिएको जानकारी दिँदै अब यस क्षेत्रलाई 'संरक्षित स्मारक क्षेत्र' निर्धारण गर्न तीनवटै तहका सरकारसँग समन्वय गरी विस्तृत अध्ययन, नक्सांकन र संरक्षणका कार्यहरू निरन्तर अगाडि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे।

यद्यपि, केन्द्रीय नीति र स्थानीय तहको व्यावहारिक धरातलबीच अझै पनि केही असमझदारी र आक्रोश बाँकी नै छ। नारायण नगरपालिकाका नगरप्रमुख लोमन शर्मांले सम्पदा संरक्षणमा स्थानीय सरकार पूर्ण सजग रहेको र पालिकाले पञ्चदेवलको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ। दैलेखको पञ्चदेवल विश्व सम्पदा सूचीमा अंकित हुनेमात्र होइन, यसले नेपालको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ।

यद्यपि, केन्द्रीय नीति र स्थानीय तहको व्यावहारिक धरातलबीच अझै पनि केही असमझदारी र आक्रोश बाँकी नै छ। नारायण नगरपालिकाका नगरप्रमुख लोमन शर्मांले सम्पदा संरक्षणमा स्थानीय सरकार पूर्ण सजग रहेको र पालिकाले पञ्चदेवलको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ। दैलेखको पञ्चदेवल विश्व सम्पदा सूचीमा अंकित हुनेमात्र होइन, यसले नेपालको थप संरक्षण र विकासका लागि आफ्नै श्रोतबाट जग्गा खरिद गरेर अभियानको शालनी गरिसकेको बताए। तर, केन्द्रीय नीतिका कारण स्थानीय सरकारले हातखुट्टा बाँधेको महसुस गरेको उनको दुखेसो छ।

बागमती सरकारको नीति तथा कार्यक्रम पारित

मकवानपुर (प्रस)- बागमती प्रदेश सरकारको आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम बहुमतले पारित भएको छ। मंगलबार बसेको प्रदेशसभा बैठकमा सरकारको नीति तथा कार्यक्रममाथि परेको प्रस्ताव बहुमतले अस्वीकृत गरेको थियो।

प्रदेशसभा सदस्यहरू रत्नप्रसाद ढकाल, लक्ष्मी घिमिरे, सुष्मा भुजेल न्यौपाने र युवराज चौलागाईंले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई थप संशोधन गर्न आवश्यक भएको भन्दै छुट्टाछुट्टै प्रस्तावहरू पेश गरेका थिए। ती प्रस्तावहरू बहुमतले अस्वीकृत गरेको थियो।

बागमती प्रदेशसभाको सोमबार बसेको बैठकमा प्रदेश सरकारको आव २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममाथि छलफलको प्रारम्भ गरियोस् भनी प्रस्ताव पेश गरेका थिए। प्रदेशसभाको मंगलबारको बैठकमा सरकारको नीति तथा कार्यक्रममाथि छलफलमा भाग लिएका थिए।

पदमार्ग सफाई | मनाङको नासो गाउँपालिका ६ र ७ अन्तर्गत मनास्लु पदमार्गमा लार्के पासदेखि तिब्बे धारापानीसम्म फालिएका फोहोरलाई संकलन गरी व्यवस्थापन गर्दै तिब्बे, गुवा र भिमथाङका पर्यटन व्यवसायी।
तस्विर: रासस

सार्वजनिकस्थलमा सुर्तीजन्म पदार्थ बिक्री र सेवन रोकन निर्देशन

काभ्रेपलाञ्चोक (प्रस)- सार्वजनिकस्थलमा सुर्तीजन्म पदार्थ बिक्री तथा सेवनमा रोक लगाउन काभ्रेपलाञ्चोकको स्थानीय तहलाई निर्देशन दिइएको छ। स्थानीय जनप्रतिनिधि समितिले सोमवारको जिल्लास्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिको बैठकमा त्यससम्बन्धी नेपाल सरकारको कानुनी व्यवस्था कडाइका साथ लागू गर्न उक्त निर्देशन दिइएको हो।

कडाइका साथ लागू गर्न जिल्लास्थित १३ वटै स्थानीय तहलाई निर्देशन दिइएको प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपालकुमार अधिकारीले बताए। अधिकारीका अनुसार शिक्षण संस्था, स्वास्थ्य संस्था, बाल कल्याण गृह, शिशु स्याहार केंद्र, वृद्धाश्रम, अनायाल तथा नेपाल सरकारले तोकेका सार्वजनिकस्थलको वरिपरि सुर्तीजन्म पदार्थ बिक्री-वितरण गर्न नपाइने कानुनी व्यवस्था रहेको छ। जिल्ला प्रशासन कार्यालयले स्थानीय तहलाई त्यससम्बन्धी कानुनी व्यवस्थालाई कडाइका साथ लागू गर्न पत्राचारसमेत गरिसकेको प्रिजअ अधिकारीको भनाइ छ।

जिल्लाको बेथानचोक गाउँपालिकाले सार्वजनिकस्थल वरिपरि सुर्तीजन्म पदार्थको बिक्री-वितरण र प्रयोगमा कडाइ गर्ने भएको छ। गाउँपालिकाद्वारा जारी सार्वजनिक सूचनामा सुर्तीजन्म पदार्थ नियन्त्रणसम्बन्धी कानुनी व्यवस्था कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिने जनाइएको छ। यस्तै जिल्ला प्रशासन कार्यालय धुलिखेलबाट प्राप्त परिपत्रका आधारमा उक्त निर्णय कार्यान्वयनमा ल्याउन लागिएको सूचनामा उल्लेख गरिएको छ।

रौतहटमा विद्यालयको भवन शिलान्यास

रौतहट (प्रस)- जिल्लाको राजदेवी नगरपालिका-४ मा रहेको श्री प्राथमिक विद्यालयको विद्यालय तथा पुस्तकालय भवन बन्ने भएको छ। उक्त भवनको मंगलबार वीरगञ्जस्थित भारतीय महावाणिज्यदूतावासका महावाणिज्यदूत देवीसहाय मीना र राजदेवी नगरपालिकाका मेयर भिखारीप्रसाद यादवले

संयुक्तरूपमा शिलान्यास गरे। विद्यालय भवन निर्माणका लागि भारत सरकारले दुई करोड ८४ लाख रूपैयाँ आर्थिक सहयोग गर्ने जानकारी दिइएको छ। उक्त नयाँ पूर्वाधारमा भन्दासहितको दुईतले भवन, आठ कक्षा कोठा, छात्र र छात्राहरूका लागि शौचालय, सेप्टिक ट्यांकी, सोक पिट, ट्युबवेल, सरसफाइ,

विद्युतीय कार्य र अन्य सम्बद्ध सुविधाहरू हुने छन्। यो परियोजना उच्च प्रभाव सामुदायिक विकास परियोजनाअन्तर्गत गरिएको कार्यक्रममा जानकारी दिइयो। परियोजना राजदेवी नगरपालिकामार्फत कार्यान्वयन गरिने भएको छ। सहयोगमा रहँदै आएको मेयर यादवले बताए।

गौतम समाजको ३५ दिने सार्वजनिक सूचना ।

यस गौतम समाज संस्थाको साधारण सभा तपसिल बमोजिम मिति, समय र स्थानमा हुने भएकोले यस संस्थाका सम्पूर्ण सदस्यहरूमा उपस्थितिका लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

तपसिल मिति: २०८३ असार २४ गते बुधवार
समय: विहान ८-१५ बजे
स्थान: एभ्युवाड पार्लियामेन्स, बानेश्वर, काठमाडौं

गोमा गौतम का.बा. महा-संघ
गौतम समाज, केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौं

बीमा अगिलेस प्रमाणपत्र हरायो

मिति २०८३/०२/०५ गते पेप्रीकोलादेखि बालकुमारीसम्म जाँदा मेरो निम्न व्यहोरा भएको प्रमाण पत्रहरू साथै सबैको बीमा अगिलेस प्रमाणपत्र हराएको हुँदा पाउनु हुने महानुभावले नजिकैको प्रहरी चौकी वा निम्न ठेगानामा खबर गरिदिनु हुनु अनुरोध गर्दछु।

नाम: Tara Khatri
निमालेख नं.: 100115497
कम्पनी: Life Insurance Corporation (Nepal) Ltd.
ठेगाना: Banjhakateri-2, Gulmi, Nepal
सम्पर्क नं.: 9823019323/9851411516

माइक्रोसिन हराएको सूचना

मिति २०८२/०३/०९ गते मकपुर जिल्ला, गलदाघरदेखि लोकेन्थली जाने क्रममा मेरो निम्न व्यहोरा भएको राष्ट्रिय परिष्ठा बोर्डबाट जारी भएको (+2) तहको माइक्रोसिन सर्टिफिकेट हराएको हुँदा फेला पार्नुहुने महानुभावले नजिकको प्रहरी कार्यालय वा मेरो निम्न ठेगानामा सम्पर्क गरिदिनु हुन अनुरोध गर्दछु।

नाम: योगेश गिरी
रजिस्ट्रेशन नं.: ७५७७५३२५
सिम्बल नं.: ६८१८८३
ठेगाना: धनगढी-०८, कैलाली
सम्पर्क नं.: ९८२३०४०२०८

युएडमा रोजगार कम्पनी: RAMLAT AL BATIN GENERAL CLEANING @ MAINTENANCE-LLC
पुर्तगाली मिति: २०८२/०९/२२ पुर्तगाली रोजगारी मिति: २०८३/०९/२८ LT. No. 339485 घण्टाको म. 60938488

क्र.सं.	कामदारको पद	मास रकम	आर्थिक तालव	अन्य सुविधा	प्रतिष्ठित कामको अनुभव	सहायक कामको अनुभव	व्यक्तिगत विवरण	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव
1	Helper	45	0	1000	84.820						
2	Cleaners	56	0	1000	84.820						
3	Telephone Cable Installation Assistant/ Helper	5	0	1000	84.820						

कम्पनी: HYPERSEAL INSULATION CONTRACTING LLC
पुर्तगाली मिति: २०८३/०९/२८ पुर्तगाली रोजगारी मिति: २०८३/०९/२८ LT. No. 329315 घण्टाको म. 60983494

क्र.सं.	कामदारको पद	मास रकम	आर्थिक तालव	अन्य सुविधा	प्रतिष्ठित कामको अनुभव	सहायक कामको अनुभव	व्यक्तिगत विवरण	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव
1	Bricklayer/ Mason	19	0	1500	६२.९३०						
2	Building Carpenter	30	0	1500	६२.९३०						
3	Concrete Mason	9	0	1500	६२.९३०						
4	Foreman	4	0	1800	७४.५५५						
5	Steel Worker	12	0	1500	६२.९३०						
6	Technicians-waterproof	14	0	1500	६२.९३०						

अन्तरगत हुने रजाम-संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ २४ गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

साउदीमा रोजगार कम्पनी: LATHES SAADI SAAD HARBI METAL FORMING शहर: Dammam
पुर्तगाली मिति: २०८२/०९/२८ पुर्तगाली रोजगारी मिति: २०८३/०९/२८ LT. No. 336806 घण्टाको म. 60940808

क्र.सं.	कामदारको पद	मास रकम	आर्थिक तालव	अन्य सुविधा	प्रतिष्ठित कामको अनुभव	सहायक कामको अनुभव	व्यक्तिगत विवरण	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव
1	Load unload Worker	1	0	1000	80.8२०						

अन्तरगत हुने रजाम-संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ २४ गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

WORKFORCE SERVICES PVT. LTD.
Sinamangal-09, Airtport, Kathmandu, Tel: +977-1-4569912, 4569913, 4569914
Rajendra Ghimire 9865502308, Email: info@workforce.com.np, Web Site: www.workforce.com.np

कुपेटमा रोजगार कम्पनी: MOMENTO CAFE
पुर्तगाली मिति: २०८२/०९/२८ पुर्तगाली रोजगारी मिति: २०८३/०९/२८ LT. No. 318317 घण्टाको म. 60938488

क्र.सं.	कामदारको पद	मास रकम	आर्थिक तालव	अन्य सुविधा	प्रतिष्ठित कामको अनुभव	सहायक कामको अनुभव	व्यक्तिगत विवरण	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव	समाप्त भएको कामको अनुभव
1	Waitress	0	3	120	५८.०५०						

अन्तरगत हुने रजाम-संस्थाको कार्यालय काठमाडौंमा मिति: २०८३ जेठ २४ गते (10th June 2026) मा हुनेछ।

FEWA OVERSEAS PVT. LTD.
Kageshwari, Manohara-9, Airtport, Kathmandu, Nepal, Tel: 01-5914530, Roshan Raj Mishra 9808655324, Email: fewaoverseas11@gmail.com, Web: www.fewaoverseas.com.np

पल र जुप्रेली अभिनित 'कुरो बुभेसी' सार्वजनिक

गायक तथा संगीतकार आशिष अविरल र गायिका मेलिना राईको स्वरमा सजिएको नयाँ नेपाली गीत 'कुरो बुभेसी' सार्वजनिक भएको छ। यो गीतलाई सुन्दर हमालले लेखेका हुन् भने संगीत, एरेन्ज, मिकसिङ र मास्टरिङको सम्पूर्ण काम स्वयम् आशिष अविरलले गरेका हुन्। गीतको रेकर्डिङ राग एन्ड आरएल स्टुडियो (युएसए) तथा एमडी बाल्टिमोरमा गरिएको हो। गीतको भिडियोमा अभिनेता पल शाह र मोडल अस्मिता जुप्रेलीको मुख्य अभिनय रहेको छ। पल शाह र मोडल अस्मिताको छान्सलाई दर्शकले रुचाएका छन्। निकै आकर्षक देखिएको यो जोडीको केमिस्ट्री पनि मिलेको छ। लभस्टोरी गीतमा एकआपकैले कुरो बुभेसिको अवस्थालाई गीतका भावले व्यस्त गरेका छन्।

बुधबार, २० जेठ २०८३ (Wednesday, 3 June 2026)

अवार्ड विजेता & चिनियाँ फिल्मको नेपाल प्रदर्शन सुरु

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- बेइजिङ अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र महोत्सवमा उत्कृष्ट घोषित भएका ६ चिनियाँ फिल्महरूको प्रदर्शन कार्यक्रम काठमाडौँमा मंगलबारबाट सुरु भएको छ। बेइजिङ अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र महोत्सव प्रवर्द्धन कार्यक्रम 'टियानतान अवार्ड प्यानोरामा' अन्तर्गतको यस कार्यक्रम सागर भान निर्देशित चलचित्र 'ट्रयाङ्क' प्रदर्शनसँगै सुरु भएको हो। चीन चलचित्र प्रशासन र बेइजिङ अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र महोत्सवले नेपाल चलचित्र तथा सांस्कृतिक प्रतिष्ठानसँग

सहकार्य गरेर कार्यक्रम गरेको हो। ठमेलस्थित छाया सेन्टरमा आयोजित उद्घाटन कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि नेपालका लागि चिनियाँ दूतावासका मिनिस्टर कार्जिनसलर चउ पान, विशेष अतिथिहरू नेपालका लागि ब्राजिलका कार्यवाहक राजदूत सर्जियो काउटो, नेपालका वरिष्ठ निर्देशक तुलसी धिमिरे अतिथिहरू नेपालका कलाकार संघका अध्यक्ष उत्तम केसी, निर्देशक समाजका अध्यक्ष अरुण प्रधान, नेपाल चलचित्र संघका अध्यक्ष नरेन्द्र महर्जन, नायक प्रमोद अग्रहरीलगायत अन्य चलचित्रकर्मीको बाक्लो उपस्थिति थियो।

कार्यक्रममा प्रतिष्ठानका अध्यक्ष पाठकले स्वागत मन्तव्य राख्दै यस प्रकारका कार्यक्रमले नेपाल र चीनबीचको मैत्री सम्बन्ध थप प्रगाढ हुने विश्वास राखे। चीनमा नेपाली फिल्म वितरण र प्रदर्शनको पक्षमा सहयोग पुग्ने उनको अपेक्षा छ। मिनिस्टर कार्जिनसलर पानले चलचित्र मनोरञ्जनको साधन मात्रै नभएको जिकीर गर्दै भने, 'चलचित्रले सामाजिक, राजनीतिक र सामाजिक परिवेश बुझ्न सहयोग गर्छ। यसले दुई देशको सम्बन्धमा थप निकटता ल्याउँछ। यस्ता कार्यक्रमको उद्देश्य नै यही हो।' यस्ता कार्यक्रमले दुई देशका

चलचित्रकर्मीबीच व्यवसायिक सहकार्यको बाटो खुलाउने उनले धारणा व्यक्त गरे। निर्देशक धिमिरेले चिनियाँ बजारमा नेपाली फिल्म प्रदर्शन र वितरणमा सहयोग र सहकार्यको आवश्यक रहेको बताउँदै सहजीकरणका लागि आग्रह गरे। कार्यक्रमको पहिलो फिल्म 'ट्रयाङ्क' प्रदर्शन पश्चात निर्देशक भानसँग दर्शक र पत्रकारहरूले अन्तरक्रियासमेत गरे। निर्देशक भानले आफ्नो किशोर अवस्थाको कालखण्डमा आफूले देखेको र सम्झना रहेको परिदृश्यलाई उतार्न यो फिल्म बनाएको बताए। उनले भने, 'यो समयमा मैले देखेको र सम्झना भएको विषयहरूलाई फिल्ममा उतारेको छु। तथापि, यो फिल्मको कथा पूर्ण काल्पनिक हो।' एक दर्शकले ग्रामिण कथाहरूले प्रार्थमिकता पाइरहेको नेपाली बजारमा काइम थ्रिलर जनराको कथा ल्याउनुको उद्देश्यबारे प्रश्न गरेका थिए। निर्देशक भानले जवाफ दिए, 'नेपाली चलचित्रकर्मी पनि मेरा साथीहरू छन्। नेपाली दर्शकले मन पराउने फिल्मको जनरावारे म केही हदसम्म जानकार छु। यो नेपाली दर्शकका लागि फरक स्वाद होइन।' एक चिनियाँ दर्शकले आफ्नो भाषाको फिल्म विदेशमा हेर्न पाएकामा खुसी व्यक्त गरिन्। फिल्मले नेपाली दर्शकबाट पनि सकारात्मक प्रतिक्रिया पाएको छ। काठमाडौँस्थित चिनियाँ सांस्कृतिक केन्द्रसहित त्रिभुवन विश्वविद्यालय, काठमाडौँ विश्वविद्यालय र लुम्बिनी विश्वविद्यालयका कन्सुलियस इन्स्ट्रुटोरहरूको पनि सहयोग रहेको यस कार्यक्रम ठमेलस्थित छाया सेन्टरमा विहिवारसम्म जारी रहनेछ।

'आ बाट आमा २' को जापान राइट्स पनि बिक्री

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- आगामी बडादसैँको अवसर पारेर प्रदर्शनको तयारीमा रहेको बहुप्रतीक्षित नेपाली फिल्म 'आ बाट आमा २' को जापान वितरण अधिकार (डिस्ट्रिब्युसन राइट्स) बिक्री भएको छ। निर्माण पक्षका अनुसार चलचित्रको जापान प्रदर्शन अधिकार आर एन्ड वी इन्टरटेनमेन्टले खरिद गरेको हो। यसअघि यो फिल्मको अमेरिका र क्यानडा राइट्स डोको फिल्मस्ले महँगो रकममा खरिद गरिसकेको छ। अमेरिका र क्यानडापछि जापानमा पनि प्रदर्शन अधिकार बेलैमा सुरक्षित हुनुले वैदेशिक बजारमा यस फिल्मप्रति वितरक र दर्शकको उत्साह उच्च रहेको देखिन्छ। गत वर्ष प्रदर्शनमा आएको फिल्म 'आ बाट आमा' को सिक्केलका रूपमा निर्माण हुन लागेको यस फिल्मको छायांकन हिजो सोमबारबाट मकवानपुरको चित्लाडबाट सुरु भइसकेको छ। चित्लाडका अलावा विदेशमा समेत यो फिल्मको सुटिङ गर्ने सेड्युल रहेको निर्देशक चन्द्र पन्तले जानकारी दिएका छन्। आर्या इन्टरटेनमेन्ट प्रा.ली.को ब्यानरमा निर्माण भइरहेको यस चलचित्रको लेखन, पटकथा तथा निर्देशन चन्द्र पन्तले नै गर्दैछन् भने प्रोडक्सन म्यानेजर करणसिंह रसाली रहेका छन्। निर्माण पक्षको घोषणा

अनुसार यो फिल्म आगामी असोज ३० गते (अक्टोबर १६) का दिन नेपालसहित विश्वभरका सिनेमाघरमा एकसाथ प्रदर्शनमा आउने तयारीमा छ। फिल्मको मुख्य नारा "दर्शकको जमरा र आमाको पर्खाइको कथा" राखिएको छ, जसले चलचित्र पारिवारिक र भावनात्मक कथावस्तुमा आधारित रहेको संकेत गर्छ।

यस चलचित्रमा पल शाह, मालिका महत, आकाश श्रेष्ठ, रिस्ता गुरुङ, निकिता आचार्य, सविन श्रेष्ठ, विपना थापा, प्रदीप रावत, साइप्रस पोखरेल, गजित विष्ट र नरेन खड्काको मुख्य भूमिका रहने छ। नेपालमा यस फिल्मको वितरण भने आरआर फिल्मस्ले गर्दैछ भने डिजिटल अधिकार ओएसआरले लिएको छ।

रंजशाला

नेपाली पुरुष क्रिकेट टोली एसियन गेम्समा छनोट

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- नेपाली पुरुष क्रिकेट टोली जापानमा हुने एसियन गेम्सका लागि छनोट भएको छ। एसियन गेम्स छनोट अन्तर्गत मंगलबार भएको समूह 'ए' को खेलमा मलेसियाले चीनलाई पराजित गरेपछि, मलेसियासँगै नेपाल पनि छनोट भएको हो।

७ टोली सहभागी छनोट प्रतियोगितालाई दुई समूहमा विभाजन गरिएको छ। हरेक समूहबाट शीर्ष २ टोली सेमिफाइनल प्रवेश गर्ने प्रावधान छ भने सेमिफाइनल पुग्ने चारवटै टोली एसियन गेम्समा पुग्छन्। नेपालको समूहमा मलेसिया र चीन मात्र थिए। कतारले नाम फिर्ता लिएपछि, नेपाल र मलेसियाले

एक-एक खेल जित्ने बित्तिकै शीर्ष २ को टुंगो लागेको हो। नेपालले आइतबार भएको खेलमा चीनलाई पराजित गरिसकेको थियो। अब नेपाल र मलेसिया विहिवार समूहविजेता बन्नका लागि खेल्नेछन्। नेपाली महिला क्रिकेट टोली भने चीनसँग नै पराजित भएर छनोट हुन असफल भएको थियो।

यु-१६ इन्टर-स्कूल क्रिकेट

डिएभी, ग्यालेक्सी र मोक्षदाको विजयी सुरुआत

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- तेस्रो संस्करणको एसियन ई-लर्निङ 'जयकुमारनाथ शाह स्मृति' यु-१६ इन्टर-स्कूल क्रिकेट प्रतियोगितामा डिएभी सुशील केडिया विश्व भारती स्कूल, ग्यालेक्सी पब्लिक स्कूल र मोक्षदा स्कूलले विजयी सुरुआत गरेका छन्। माथिल्लो मूलपानी क्रिकेट मैदानमा सम्पन्न खेलमा डिएभीले नेक्स इन्टरनेसनल स्कूललाई १९३ रनको विशाल अन्तरले पराजित गर्‍यो। २४२ रनको कठिन लक्ष्य पछ्याएको नेक्सस १२४ ओभरमा सबै विकेट गुमाउँदै ४८ रनमा समेटियो। उसका लागि शिवम शाहले अर्बिजित ११ रन बनाए भने अन्य ब्याटरले उल्लेखनीय योगदान दिन सकेनन्। डिएभीको जितमा केशव अग्रवाल र तनिष शाहले समान ३-३ विकेट लिए। कुन्ज आचार्यले २ विकेट हात पार्दा कमल शाही र प्रसिद्ध जैशीले समान १-१ विकेट लिए। त्यसअघि टस जितेर पहिले ब्याटिङ गरेको डिएभीले निर्धारित २० ओभरमा २ विकेट गुमाएर २४१ रनको विशाल योगफल तयार गरेको थियो। टोलीका लागि कमल शाही ४८ बलमा ११ चौका र ३ छक्कासहित ९९ रनमा अर्बिजित रहे। आरुष भाले ५६ रन बनाए भने कप्तान प्रसिद्ध जैशीले २० बलमा ३

चौका र ३ छक्काको मद्दतमा ४० रनको आक्रामक इनिङ्स खेले। यता, तल्लो मूलपानी क्रिकेट मैदानमा सम्पन्न अर्को खेलमा ग्यालेक्सी पब्लिक स्कूलले हिमालयन इन्टरहाउस आईवी वर्ल्ड स्कूललाई ९० रनले पराजित गर्‍यो। ग्यालेक्सीले दिएको १४४ रनको लक्ष्य पछ्याएको इन्टरहाउस १६१ ओभरमा सबै विकेट गुमाउँदै ५३ रनमा सीमित भयो। उसका लागि प्रशान्त जैशीले सर्वाधिक ११ रन बनाए भने अन्य कुनै पनि ब्याटरले दोहोरो अंकमा रन जोड्न सकेनन्। ग्यालेक्सीको जितमा मिड्डमा तामाङले ३ विकेट गुमाउँदै ५३ रनमा सीमित भयो। ग्यालेक्सीले सर्वाधिक ११ रन बनाए भने अन्य कुनै पनि ब्याटरले दोहोरो अंकमा रन जोड्न सकेनन्। ग्यालेक्सीको जितमा मिड्डमा तामाङले ३ विकेट लिए भने स्वीकृत रिजालले २

विकेट हात पारे। यसअघि टस जितेर पहिले ब्याटिङ गरेको ग्यालेक्सीले निर्धारित २० ओभरमा ६ विकेट गुमाएर १४३ रन बनाएको थियो। टोलीका लागि कप्तान स्वीकृत रिजालले सर्वाधिक ३३ रन बनाए। उनले ४० बलमा ३ चौका प्रहार गरे। खुसबेन्द्र साहले २७ रन योगदान गर्दा मिड्डमा तामाङले २० तथा अद्रोय घर्ती मगरले १९ रन जोडे। वैभव नारायण साह १५ रनमा अर्बिजित रहे भने स्माइल लिंखा १ रनमा अर्बिजित फर्किए। ग्यालेक्सीले अतिरिक्तबाट २७ रन प्राप्त गरेको थियो। इन्टरहाउसका लागि मधुर पोखरेलले ३ ओभरमा १२ रन खर्चेर २ विकेट लिए।

आयुष शाही, प्रशान्त जैशी, रोमन अधिकारी र दाइची खड्काले समान १-१ विकेट हात पारे। त्यसैगरी, त्रिवि क्रिकेट मैदानमा सम्पन्न खेलमा गौतम कुमार पटेलको घातक बलिङमा मोक्षदा स्कूलले विज्डम इंग्लिस एकेडेमीलाई १२३ रनले पराजित गर्‍यो। टस जितेर पहिले ब्याटिङ गरेको मोक्षदाले निर्धारित २० ओभरमा ६ विकेट गुमाएर १६४ रन बनाएको थियो। टोलीका लागि संश्रय श्रेष्ठले ५६ रनको अर्धशतकीय इनिङ्स खेले भने आरोन गिरीले ३६ रन योगदान दिए। यमुन केसीले १७ तथा चन्दन कुमार बेलदार चौहानले अर्बिजित १२ रन जोडे। विज्डमका लागि सुवास कुँवरले २ तथा सौरभ अधिकारीले १ विकेट लिए। १६५ रनको लक्ष्य पछ्याएको विज्डम ९.४ ओभरमै ४१ रनमा अलआउट भयो। साइमन लम्बाल क्षेत्रीले अर्बिजित ७ रन बनाउनु बाहेक अन्य ब्याटरले उल्लेखनीय प्रदर्शन गर्न सकेनन्। मोक्षदाको जितमा गौतम कुमार पटेलले ४ ओभरमा केवल ४ रन खर्चेर ७ विकेट लिए। सौगत सेन्चुरी, यमुन केसी र सुयोग्य शाहले समान १-१ विकेट हात पारे। यो जितसँगै समूह 'ई' को मोक्षदा स्कूलले २ अंक जोड्दै क्वाटरफाइनल प्रवेशको सम्भावना बलियो बनाएको छ।

पोखराकप बास्केटबलको उपाधि म्याग्दीलाई

प्रभाव संवाददाता

म्याग्दी- दोस्रो पोखरा कप प्रदेशस्तरीय पुरुष बास्केटबल प्रतियोगिताको उपाधि म्याग्दीले जितेको छ। गण्डकी प्रदेश बास्केटबल सङ्घको आयोजनामा पोखरामा सोमबार सम्पन्न प्रतियोगितामा पर्वतलाई ७३ का विरुद्ध ८० स्कोर गर्दै म्याग्दी विजयी भएको हो। विजेता र उपविजेताले शिल्ड, मेडल र

प्रमाणपत्रसहित नगद रु ५० हजार र उपविजेताले रु ३० हजार नगद पुरस्कार प्राप्त गरेका जिल्ला बास्केटबल संघ म्याग्दीका अध्यक्ष एकिन पुर्जाले जानकारी दिए। दुई दिनसम्म सञ्चालन भएको प्रतियोगितामा म्याग्दी, पर्वत, कास्की, तनहुँ, लमजुङ जिल्ला बास्केटबल संघले सहभागिता जनाएका थिए। गण्डकी प्रदेशका शिक्षा, युवा तथा खेलकुदमन्त्री रेखा गुरुङ, संघका अध्यक्ष धोत्रकमार गुरुङलगायतले पुरस्कार वितरण गरेका थिए।

संयुक्त राज्य अमेरिकाको भूगर्भीय सर्वेक्षणले सोमवार सार्वजनिक गरेको तस्वीरमा देखिएको किलाउआ ज्वालामुखीबाट निस्किएका लाभाका फोहोरहरू। तस्वीर: एपी

संयुक्त राष्ट्रसंघ सुधारमा भारतको जोड

न्युयार्क- भारतले संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास प्रणालीमा हुने कुनै पनि सुधार प्रक्रियाले सदस्य राष्ट्रहरूको विकास प्राथमिकता, राष्ट्रिय स्वायत्त, पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई केन्द्रमा राख्नुपर्ने स्पष्ट धारणा अघि सारेको छ। संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास संरचनामाथि पुनर्विचार भइरहेका बेला भारतले विकास प्रयासको नेतृत्व सम्बन्धित देशहरूकै हातमा रहनुपर्नेमा जोड दिएको हो।

संयुक्त राष्ट्रसंघको आर्थिक तथा सामाजिक परिषद् (इकोसोक) मा सोमवार स्थानीय समयअनुसार भएको छलफलमा भारतले संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास स्तम्भको मूल प्राथमिकता जोगाउनुका साथै विश्वव्यापी विकास अभियानको केन्द्रमा राष्ट्रिय स्वायत्त सुनिश्चित गरिनुपर्ने आवश्यकता उठाएको थियो।

राष्ट्रसंघका लागि भारतका स्थायी प्रतिनिधि पर्वानेनी हरिशले सामाजिक सञ्जाल एक्समार्फत आफूले संयुक्त राष्ट्रसंघका उपमहासचिव अमिना जे मोहम्मदसँग संवादमा भाग लिएको जानकारी दिए। अमिना संयुक्त राष्ट्रसंघ दिगो विकास समूहकी अध्यक्ष पनि हुन्।

हरिशका अनुसार भारतले संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास स्तम्भलाई कमजोर हुन नदिई त्यसको प्राथमिकता सुरक्षित राख्नुपर्ने विषयमा जोड दिएको थियो। साथै, विकाससँग सम्बन्धित सबै प्रयासहरू सम्बन्धित

राष्ट्रहरूको आवश्यकता, प्राथमिकता र स्वायत्तता आधारित हुनुपर्ने धारणा भारतले दोहोर्‍याएको उनले बताए।

भारतले संयुक्त राष्ट्रसंघको आवासीय संयोजक प्रणालीमा भइरहेको सुधारसम्बन्धी बहस विकासशील देशहरूको आवश्यकता र राष्ट्रिय विकास एजेण्डालाई थप प्रभावकारी समर्थन गर्ने दिशामा केन्द्रित रहनुपर्नेमा पनि बल दिएको छ। 'आवासीय संयोजक प्रणालीको कुनै पनि पुनःसमायोजनले विकास स्तम्भअन्तर्गत रहेका देशहरूलाई उपलब्ध कार्यक्रमगत सहयोगलाई अफ मजबुत बनाउनु पर्छ,' हरिशले भने।

संयुक्त राष्ट्रसंघ प्रणालीभित्रको शासन र कोष व्यवस्थासम्बन्धी विषयलाई पनि भारतले महत्वपूर्ण मुद्दाका रूपमा उठाएको छ। हरिशले आवासीय संयोजक प्रणालीको भावी संरचना, कोष परिचालन र शासन मोडेलबारे छलफल भइरहेका बेला पारदर्शिता, जवाफदेहिता तथा प्रणालीले पारेको विकासगत प्रभावको विस्तृत मूल्यांकन अपरिहार्य रहेकोमा जोड दिए।

यसबीच, भारतले संयुक्त राष्ट्रसंघ शान्ति अभियानमा आफ्नो दीर्घकालीन योगदानलाई पनि पुनः स्मरण गरेको छ। मे ३० मा भारत र अस्ट्रियाका स्थायी मिसनले संयुक्त राष्ट्रसंघ शान्तिरक्षकहरूको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस संयुक्तरूपमा आयोजना गर्दै संयुक्त राष्ट्रको ऋणमुक्ति सेवा गर्ने क्रममा ज्यान गुमाएका करिब चार हजार शान्तिरक्षकलाई सम्मान

गरेका थिए। तीमध्ये १८४ जना भारतीय शान्तिरक्षक रहेका छन्।

हरिशले एकसमा लेखेको सन्देशमा भारत र अस्ट्रियाको स्थायी मिसनले न्युयार्कस्थित भारतको स्थायी नियोगमा गम्भीर स्मरण समारोहको सहआयोजना गरेको उल्लेख गरेका छन्। उनले संयुक्त राष्ट्रसंघको ऋणमुक्ति सर्वोच्च बलिदान दिने १८४ भारतीयसहित ऋण्डै चार हजार बहादुर शान्तिरक्षकप्रति सम्मान व्यक्त गरे।

उनले विशेष रूपमा गत वर्ष शान्ति मिसनका क्रममा ज्यान गुमाएका ४५ जना वर्दीधारी शान्तिरक्षकलाई स्मरण गर्दै उनीहरूको साहस, कर्तव्यनिष्ठा र शान्तिप्रतिको समर्पण कहिल्यै नबिर्सने बताए। संयुक्त राष्ट्रसंघमा भारतको स्थायी मिसनका अनुसार भारतले सन् १९४८ यता संयुक्त राष्ट्रसंघको विश्वसनीय साभेदारका रूपमा ५० भन्दा बढी शान्ति मिसनमा करिब तीन लाख सैनिक तैनाथ गरिसकेको छ। अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति र सुरक्षाको रक्षाका क्रममा १८४ भारतीय शान्तिरक्षकले ज्यान गुमाएका छन्।

यस अवसरमा भारतस्थित संयुक्त राष्ट्रसंघको कार्यालयले सन् २०२५ को 'मिलिटरी जेण्डर एडभोकेट अफ द इयर' पुरस्कार प्राप्तकर्ता मेजर अमिताभ बराकलाई पनि सम्मान गरेको छ। उनी हाल लेबनानमा संयुक्त राष्ट्रसंघ अन्तर्गत वलसँग आवद्ध भएर सेवा गरिरहेका छन्। रासस/एएनआई

पश्चिमी दबाबबीच भारतको म्यान्मा नीति

नयाँदिल्ली- पश्चिमी देशहरूले म्यान्माको सैन्य नेतृत्वलाई अन्तर्राष्ट्रियरूपमा अलग्ग्याउने प्रयास गरिरहेकै बेला भारतले भने सैन्य समर्थित प्रशासनसँगको संवाद र सहकार्यलाई निरन्तरता दिने स्पष्ट सन्देश दिएको छ। प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले म्यान्माका सैन्य समर्थित राष्ट्रपति मिन आङ ह्लाङइङसँग नयाँदिल्लीमा वार्ता गरेपछि भारतले 'संलग्नता नै व्यावहारिक विकल्प' भएको आफ्नो धारणा दोहोर्‍याएको हो। भारतीय विदेशसचिव विक्रम मिश्रीले पत्रकारहरूसँग कुरा गर्दै भारतको नीति म्यान्माको 'अन्तरिक राजनीतिक व्यवस्था'माथि टिप्पणी गर्ने उद्देश्यले निर्देशित नभएको बताए। उनका अनुसार नयाँदिल्लीले म्यान्मासँग सम्बन्ध कायम राखेर अघि बढ्नु नै प्रभावकारी र उपयोगी उपाय हुने विश्वास राखे।

सन् २०२१ मा म्यान्मा सेनाले सत्ता कब्जा गर्दै आइ सान सुकीको निर्वाचित सरकारलाई हटाएपछि अमेरिकालगायत पश्चिमी राष्ट्रहरूले त्यहाँको सैन्य नेतृत्वमाथि प्रतिबन्ध लगाएका थिए। त्यसयता विपक्षीमाथिको दमन, गृहद्रुन्द र गम्भीर मानवीय संकटकका कारण सैन्य नेतृत्व अन्तर्राष्ट्रिय आलोचनाको केन्द्रमा रहँदै आएको छ। यद्यपि भारतले भने छिमेकी मुलुकसँग संवाद तोड्नुभन्दा निरन्तर सम्पर्क राख्ने नीति अपनाएको छ।

'निरन्तर वार्ता महत्त्वपूर्ण हुन्छ भन्ने सिद्धान्तमा हामी सधैं अघि बढेका छौं,'

मिश्रीले भने। उनले म्यान्मालाई अलग्गै राख्ने रणनीतिले उल्टे प्रतिकूल परिणाम दिने तर्क गरे। 'इतिहासले देखाएको छ, सम्बन्ध विच्छेदले संलग्नताभन्दा राम्रो नतिजा दिएको छैन,' उनको भनाइ थियो।

आलोचक र मानवअधिकारकर्मीहरूले मिन आङ ह्लाङइङको भारत भ्रमणले म्यान्माको सैन्य समर्थित प्रशासनलाई अन्तर्राष्ट्रिय वैधानिकता दिलाउने जोखिम बढाउन सक्ने बताएका छन्। अप्रिलमा विवादास्पद निर्वाचनपछि राष्ट्रपतिका रूपमा शपथ लिएपछि उनको यो पहिलो भारत भ्रमण हो। आलोचकहरूका अनुसार उक्त निर्वाचन सत्तामा सेनाको नियन्त्रण थप मजबुत बनाउन केन्द्रित थियो। यसअघि उनले सन् २०१९ मा म्यान्माका सैन्य प्रमुखका रूपमा भारत भ्रमण गरेका थिए।

भारत र म्यान्माबीच एक हजार ६४३ किलोमिटर लामो स्थलसीमा तथा बंगालको खाडी क्षेत्रमा समुद्री सीमा जोडिएको छ। भारतका लागि म्यान्माका केवल छिमेकी मुलुकमात्र नभई सुरक्षा, रणनीति र क्षेत्रीय स्थायित्वसँग प्रत्यक्ष जोडिएको साभेदार पनि हो। म्यान्माको चिन राज्य तथा अन्य द्रुन्दप्रस्त क्षेत्रबाट भारोका हजारौं शरणार्थीहरूलाई भारतले आश्रय दिँदै आएको छ।

दुई देशले सीमा सुरक्षादेखि विद्रोही समूहविरुद्धको कारवाहीसम्म विभिन्न क्षेत्रमा सहकार्य गर्दै आएका छन्। सीमा आसपास सक्रिय सशस्त्र समूहहरूसँग जुध गुप्तचर सूचना आदानप्रदानमा पनि दुवै पक्षबीच

सहयोग रहेको बताइएको छ।

मोदी र मिन आङ ह्लाङइङले भेटपछि संयुक्तरूपमा सञ्चारमाध्यमलाई सम्बोधन गर्नुभए, जबकि नयाँ दिल्ली भ्रमणमा आउने धेरैजसो विदेशी राष्ट्र वा सरकार प्रमुखहरूसँग हुने द्विपक्षीय भेटपछि यस्तो अभ्यास सामान्य मानिन्छ। विदेशसचिव मिश्रीका अनुसार दुई नेताबीच व्यापार, रक्षा तथा सुरक्षा सहकार्य, सीमा व्यवस्थापन, क्षेत्रीय मुद्दा, आर्थिक सम्बन्ध र प्रविधि साभेदारीबारे विस्तृत छलफल भएको थियो। दुवै पक्षले व्यापार, ऊर्जा, महत्त्वपूर्ण खनिज, पूर्वाधार र क्षेत्रीय सम्पर्क विस्तारसँग सम्बन्धित प्रमुख परियोजनालाई तीव्रता दिने सहमति गरेका छन्।

वार्तामा साइबर अपराध र मानव बेचबिचन नियन्त्रणसम्बन्धी सहकार्य पनि महत्त्वपूर्ण विषयका रूपमा उठाइएको थियो। दक्षिण तथा दक्षिणपूर्वी एसियामा फैलिएका ठगी केन्द्रहरूमा फसाइएका भारतीय नागरिकहरूको विषयमा पनि छलफल भएको बताइएको छ। मिश्रीका अनुसार पछिल्ला १८ महिनामा भारत र म्यान्माले संयुक्त प्रयासमार्फत दुई हजार ४०० भन्दा बढी भारतीय नागरिकको उद्धार गरेका छन्।

भारत भ्रमणका क्रममा मिन आङ ह्लाङइङले राष्ट्रपति द्रौपदी मुर्मू, विदेशमन्त्री सुब्रह्मण्यम जयशंकर तथा राष्ट्रिय सुरक्षा सल्लाहकार अजित डोभालसँग पनि भेटवार्ता गरेका थिए। रासस/एपी

नोट्रे डेम मुनि १७ सय वर्षको इतिहास

पेरिस- नोट्रे डेम क्याथेड्रल पुनः खुलिसकेपछि हजारौं पर्यटकहरू यसको टावर, गार्गोयल र वास्तुकलाको आकर्षण हेर्न लामबद्ध छन्। तर उनीहरू उभिएको जमिनको केही मिटर तल भने पुरातत्त्वविद्हरूले अर्को संसार उजागर गरिरहेका छन्- रोमनकालीन पेरिसदेखि मध्ययुगीन बस्ती हुँदै करिब एक हजार ७०० वर्षभन्दा बढी समयको तहगत इतिहास। फ्रान्सेली सञ्चारमाध्यमले यसलाई 'शताब्दीको ऐतिहासिक उत्खनन' भनेर वर्णन गरेका छन्।

सन् २०१९ को भीषण आगलागीले नोट्रे डेमको शिखर भत्काएपछि विश्वभर चासो पैदा भएको थियो। लामो पुनर्निर्माणपछि क्याथेड्रल सन् २०२४ को अन्त्यमा पुनः खुल्यो। अहिले पेरिस प्रशासनले यसको अगाडिको विशाल खुला क्षेत्रमा रूख, छाया र हरियाली थप्दै नयाँ सार्वजनिक चोक बनाउने योजना अघि बढाइरहेको छ। तर यति पुरानो सहरमा जमिन खन्नुअघि त्यसको मुनिको इतिहास पढ्नुपर्ने हुन्छ। यही कारण नोट्रे डेमको अगाडिको भाग अहिले घेरावार गरिएको सक्रिय उत्खननस्थल बनेको छ।

पर्यटकहरूको लाइनभन्दा केही कदम पर, काठका अस्थायी बाटोले काटिएको खुला खाडलभित्र पुरातत्त्वविद्हरूले जमिनमुनि गाडिएको पेरिसको इतिहास उत्खनन गरिरहेका छन्। पहिलो ऐतिहासिक संकेत सतहबाट करिब ५० सेन्टिमिटर तल देखिन्छ, भने चार मिटरभन्दा बढी गहिराइमा पुग्दा टोली अर्को पुराना सभ्यताका अवशेष निकालिरहेको छ। कतिपय दिन उनीहरूले दशकौंदेखि नछोडिएको जमिनबाट १५ वटा टोकरीभरि सामग्री निकाल्ने गरेका छन्।

पेरिस पुरातत्त्व एकाइकी संरक्षक लुसी एलेनबर्गले यस्तो अवसर अत्यन्त दुर्लभ भएको बताइन्। 'हाम्रा लागि पेरिसको इतिहासलाई नयाँ रूपमा बुझाउने काममा प्रत्यक्ष संलग्न हुन पाउनु असाधारण अवसर हो,' उनले भनिन्।

उत्खननबाट सयौं वस्तुहरू फेला परिसकेका छन्। तीमध्ये चौथो शताब्दीको एउटा सिक्कामा

रोमन सम्राट कन्स्टान्टिनको अनुहारको छाप भेटिएको छ। मध्ययुगीन सिरैमिक भाँडाका टुक्राभित्र भेटिएका हल्का रातो अक्षर र रहस्यमय चिह्नहरूले पनि अनुसन्धानकर्तालाई चकित बनाएका छन्। विशेषज्ञहरूका अनुसार ती चिह्नहरूको अर्थ अझै खुल्ला बाँकी छ, जसले यो उत्खननलाई आधुनिक रहस्यकथाजस्तै रोचक बनाएको छ।

म्यानचेस्टरबाट आएका दुई बालबालिकाका साथ लाइनमा उभिएकी ३४ वर्षीया पर्यटक एमिली कार्टरले क्याथेड्रलको अन्तर्भव अव भन्नु फरक बनेको बताइन्। 'तपाईं क्याथेड्रल हेर्न आउनुहुन्छ, तर अचानक तपाईंको खुट्टामुनि अर्को सहर देखिएको छ, भन्ने महसुस गर्नुहुन्छ,' उनले भनिन्।

पुरातत्त्वविद्हरूका अनुसार प्राचीन सहरहरूमा विकास र इतिहासबीच यस्तै सम्बन्धिता भइरहन्छ। विगत सप्ताहभरिभित्र सीमित हुँदै, वरु सडककै तल गाडिएको हुन्छ। नयाँ पुस्ताले पुरानो संरचनामाथि निर्माण गर्दै जाँदा जमिनको सतह क्रमशः माथि उठ्दै जान्छ। रोमन रोमन साम्राज्य पतन भएपछि जमिनको तह करिब नौ मिटर उक्लिएको उदाहरण दिइन्छ। एथेन्सले सन् २००४ को ओलम्पिकअघि मेट्रो बनाउँदा इतिहासकै ठूलो उत्खननमध्ये एक सम्पन्न गरेको थियो। पेरिसमा अहिले भइरहेको काम पनि त्यही परम्पराको निरन्तरता हो।

यो सम्पूर्ण कथा सेन नदीको टापु 'इले डे ला साइट'सँग जोडिएको छ, जहाँबाट पेरिसको आरम्भ

भएको मानिन्छ। शताब्दीऔंपछि यही स्थानमा नोट्रे डेम उभिएको थियो। उत्खनन टोलीको प्रमुख पुरातत्त्वविद् क्यामिली कोलोनाका अनुसार सन् १९६३ मा क्याथेड्रल निर्माण सुरु हुँदा अहिलेको खुला चोक क्षेत्रमा घना मध्ययुगीन घरहरू थिए र तिनलाई एउटा मात्र सडकले छुट्याएको थियो।

टोली अहिले ती पुराना घरहरूको तहखानासम्म पुगिसकेको छ। त्यसको अफ तल छैटौंदेखि १०औं शताब्दीसम्मका मेरोभिन्जियन र क्यारोलिङियनकालका अन्न भण्डारण खाडलहरू भेटिएका छन्। अफ गहिरा तहमा चौथो र पाँचौं शताब्दीका रोमन संरचनाका अवशेष देखापरेका छन्। करिब चार मिटरको माटोभित्र २० शताब्दीको इतिहास तहगत रूपमा थुपिएको छ।

२२ वर्षीया पुरातत्त्व विद्यार्थी यास्मिन बेनालीले उत्खननस्थल हेर्दै पेरिसलाई अब पोस्टकार्डजस्तो स्थिर सहर नभई अर्को पता लगाइँदै गरेको जीवित इतिहासजस्तो लान थालेको बताइन्।

सबैभन्दा उल्लेखनीय सामग्री मध्ययुगीन घरमुनिका पुराना फोहोर खाडल र शौचालयबाट भेटिएका छन्। त्यहाँबाट जनावरका हड्डी, भाँचिएका प्लेट, पूरै संरक्षित जग र कपहरू निकालिएका छन्। युनिटकी पुरातत्त्वविद् म्यालेन्टाइन ब्रेलोक्सका अनुसार शताब्दीयौंपछि पनि पूर्ण अवस्थाका सिरैमिक सामग्री भेटिनु असाधारण घटना हो। नरम फोहोरले ती वस्तुहरूलाई सुरक्षित राखेको उनले बताइन्।

केही वस्तुहरूले अनुसन्धानकर्तालाई अफ बढी अचम्मित पारेका छन्। सामान्य मध्ययुगीन भाँडाजस्तो देखिने सामग्री सफा गर्दा भित्री भागमा समान प्रकारका रहस्यमय रातो अक्षर र चिह्नहरू फेला परेका छन्। ब्रेलोक्सका अनुसार नोट्रे डेम उत्खननबाट फेला परेका सामग्रीमध्ये यी सबैभन्दा आश्चर्यजनक हुन्।

सिक्काहरू पनि अनुसन्धानका लागि महत्त्वपूर्ण प्रमाण बनेका छन्। कालो र खिड्का धातुका टुक्राजस्ता देखिएका सिक्का एक्स-रे परीक्षणपछि रोमन सम्राट

कन्स्टान्टिनकालीन रहेको पुष्टि भएको छ। एलेनबर्गका अनुसार यस्ता वस्तुहरूले भूमिगत तहहरूको समय निर्धारण गर्न अमूल्य सहयोग पुऱ्याउँछन्। रोमनकालीन अवशेषलाई पुरातत्त्वविद्हरूले विशेष महत्त्वका साथ हेरेका छन्। रोमन शासनकालमा पेरिसलाई 'लुटेटिया' भनिन्थ्यो र त्यसको केन्द्र नदीको बायाँ किनारमा रहेको मानिन्छ। रोमन साम्राज्य पतनपछि मानिसहरू फेरि इले डे ला साइटतर्फ फर्किए, जहाँपछि नोट्रे डेम निर्माण भयो। पुराना भवनबाट निकालिएका हुंगाले टापुलाई मजबुत बनाइएको प्रमाण पनि टोलीले भेटेको छ। एउटा विशाल रोमन भवनको ढोकाको भाग काटेर उल्टो पाउँदा सडक निर्माणमा प्रयोग गरिएको अवशेष पनि फेला परेको छ।

उत्खननबाट निकालिएको प्रत्येक वस्तु पछि पेरिसको पुरातत्त्व केन्द्रमा पठाइन्छ, जसलाई कोलोनाले 'पेरिसको विशाल पुरातात्विक भण्डार' भनेकी छन्। फ्रान्समा यस्ता उत्खनन प्रायः नयाँ निर्माण कार्यसँगै सम्भव हुने गर्छन्। एलेनबर्गका अनुसार नोट्रे डेम क्षेत्रमा यस्तो अनुसन्धान सम्भव हुनुको कारण पेरिस सहरले सार्वजनिक चोकलाई पुनः डिजाइन गर्ने निर्णय गर्नु हो।

नयाँ चोक सन् २०२८ सम्ममा तयार हुने लक्ष्य राखिएको छ। त्यहाँ १६० नयाँ रूख रोपिनेछन्, हुंगामाथि पानीको पातलो तह बहाइनेछ र बह्दो गर्मीको सामना गर्न चिसोपन दिने संरचना बनाइने छ। अहिले घाममा लामबद्ध हुने पर्यटकहरू भविष्यमा छायाँमुनि क्याथेड्रल प्रवेशको प्रतीक्षा गर्न सक्ने छन्। पुरानो भूमिगत पार्किङस्थललाई आगन्तुक केन्द्रका रूपमा पुनः सञ्चालन गर्ने योजना पनि छ।

तर पुरातत्त्व टोलीको ध्यान अर्को जमिनमुनि छ। उनीहरू रोमन तहभन्दा पनि तल पुगेर पेरिसको पहिलो पहिचानसँग जोडिएका गोल सभ्यताका संकेत खोज्न चाहन्छन्। एलेनबर्गले भनिन्, 'हाम्रो आशा पहिलेभन्दा पनि अफ पुरानो इतिहाससम्म पुग्ने हो।' रासस/एपी

कागबेनीका मुस्ताङको वारागुड मुक्तिक्षेत्र-४ स्थित कागबेनी क्षेत्रको खेतबारी। यतिबेला किसानको खेतबारीबाट जौ, उवा र आलु भित्र्याउने बेला हुँदैछ।
तस्विर: रासस

'निर्यात प्रवर्द्धनमा बजेट सकारात्मक'

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं - निर्यात व्यवसायी महासंघले आगामी आर्थिक वर्षको बजेटले धेरै विषय सम्बोधन गरेकामा स्वागत गरेको छ। नयाँ राजनीतिक स्थिरताको परिवेश, चुनावी प्रतिबद्धता र सरकारको १०० दिने कार्यक्रमको निरन्तरताका रूपमा आएको आगामी आव २०८३/८४ का बजेटले निजी क्षेत्रले लामो समयदेखि उठाउँदै आएका नीतिगत विषयमा सुधार गरेको महासंघको कथन छ।

बजेटको आकार, स्रोतको चाप र खर्चको संरचनागत पक्षमा देखिएको चुनौती र कतिपय बजेटमा सम्बोधन हुन नसकेकाले विषयलाई सम्बोधन गर्दै कार्यान्वयन गर्न महासंघले अनुरोध गरेको छ।

महासंघले व्यक्तिगत आयकर छुटको

सीमा दोब्बर गरी रु १० लाख पुऱ्याइनु, अधिकतम करको दर १० प्रतिशत विन्दुले घटाउनु, ३६० वस्तुको अन्तःशुल्क खारेज गर्नु र भन्सार दरलाई ११ तहबाट सात तहमा फार्नु प्रशंसनीय कदम भएको महासंघका अध्यक्ष गोविन्दप्रसाद घिमिरेले

जानकारी दिए।

औद्योगिक कच्चापदार्थको भन्सार दर तयारी वस्तुको भन्सा कम्तीमा एक तह कम गर्ने नीति, कम्पनी ऐन र विदेशी लगानी ऐनमा संशोधन गरी विदेशी लगानी फिर्ता सरलीकरणको व्यवस्थाले स्वदेशी तथा विदेशी लगानी आकर्षित गर्नेमा महासंघले प्रसन्नता व्यक्त गरेको छ।

सूचना प्रविधि सेवा निर्यातबाट आर्जित आयमा ५० प्रतिशत कर छुट, स्वेट इन्भेस्टिमा शतप्रतिशत कर छुटले नेपाललाई 'टेकहब' बनाउने आधार खडा गर्ने विश्वास व्यक्त गरेको छ। निजी क्षेत्रलाई अन्तरराष्ट्रिय बजारमा विद्युत् व्यापार गर्न दिने कानुनी मार्ग प्रशस्त गर्नु, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको त्रिपक्षीय कम्पनीमा विभाजन र 'आरोग्य पर्यटन' को ब्राण्डिङ गर्न कुरा सकारात्मक रहेको उल्लेख गरेको छ।

गण्डकीको नीति तथा कार्यक्रम कृषि र पर्यटन प्राथमिकतामा

प्रभाव संवाददाता

गण्डकी - गण्डकी प्रदेश सरकारले आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको छ। प्रदेश प्रमुख डिल्लीराज भट्टले प्रदेशसभाको मंगलबारको बैठकमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेका हुन्। नागरिकको दैनिक जीवनमा अनुभूत हुनेगरी प्रभावकारी सेवा प्रवाह, समावेशी विकास, सुशासन र सार्वजनिक उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्ने गरी नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको उनले बताए। 'आत्मनिर्भर र समुन्नत प्रदेश: सुखी प्रदेशवासी' को दीर्घकालीन सपनालाई मार्गदर्शक सिद्धान्तका रूपमा अवलम्बन गर्दै ल्याइएको नीति तथा कार्यक्रममा कृषि र पर्यटनलाई प्राथमिकता दिइएको छ।

'सम्मानजनक कृषि: प्रदेशको दुईपट' भने आदर्श वाक्य तय गर्दै कृषिलाई सम्मानजनक पेशाको रूपमा स्थापित गरी ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई सुदृढ गरिने नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ। कृषिको आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण, विविधिकरण र

व्यवसायीकरणमा जोड दिइएको छ।

विदेश तथा स्वदेशका विभिन्न सहरबाट गाउँ फर्केर व्यावसायिक कृषि र कृषि उद्योग सञ्चालन गर्न चाहाने व्यक्तिहरूलाई व्यवसाय कर्जामा ब्याज अनुदान दिँदै 'रिटर्न टु भिलेज' अभियान सञ्चालन गरिने प्रदेश प्रमुख भट्टले बताए। कृषि उत्पादनको बजार पहुँच र न्यायोचित मूल्यका लागि 'कृषि एप' को विकास गरिने जनाइएको छ। कृषि उपजको सहज बजारीकरणका लागि कृषि कृषि एभ्युलेन्स सेवाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने भएको छ।

अन्तरप्रदेश साभेदारीमा कृषि उपज गुणस्तर परीक्षण तथा स्तरीकरणका लागि प्रयोगशाला स्थापना गरिने नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ। आगामी आवमा १० वटा स्थानीय तहलाई 'पशुमा पूर्ण खोप स्थानीय तह' घोषणा गर्दै चालु पञ्चवर्षीय योजना अवधिभित्रै प्रदेशलाई पूर्ण पशु खोपयुक्त प्रदेश घोषणा गरिने भएको छ। कृषि वीमा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइने भएको छ। जग्गा चक्रवादी, आलु तथा चैते धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम, करिडोर लक्षित कृषि विकास कार्यक्रम आदिलाई

निरन्तरता दिइने प्रदेश प्रमुख भट्टले बताए।

पर्यटकीय राजधानी पोखरामा अन्तर मन्त्रालय तथा निकायको समन्वयमा एकीकृत पर्यटन विकास अवधारणा कार्यान्वयन गरिने भएको छ। दामोदर कुण्ड, मुक्तिनाथ, गलेश्वर, पञ्चकोट, देवघाट, त्रिवेणीधामजस्ता धार्मिकस्थल जोड्ने गरी 'धार्मिक पर्यटन परिपथ' विकास गरिने नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ। आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न 'पहिला घरदेश अनि परदेश' र 'लेक टु लेक' कार्यक्रम सञ्चालन गरिने जनाइएको छ। मनाश्लु, अन्नपूर्ण र धवलागिरि हिमाल तथा होरपाटन क्षेत्रको पर्यटकीय सम्भावनालाई विश्वस्तरमा चिनाउन पदमार्ग स्तरोन्नति तथा वैकल्पिक पदमार्ग पहिचान र विकास गरिने भएको छ।

मोदीवेणीधामदेखि वाग्लुङको भैरवस्थानपन र पर्वतको पुर्कोटसम्म धार्मिक पदमार्ग निर्माण गरिने जनाइएको छ। लिगलिगकोट-गोरखा दरवार-मनकामना पदमार्गलाई नेपाली सभ्यताको चिन्तारी तथा नेपाल एकीकरण मार्गका रूपमा विकास गरिने नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख छ।

सानिमा जिआइसी इन्स्योरेन्स र वाइज याक सोलुसन्सबीच सम्झौता

काठमाडौं (प्रस)- सानिमा जिआइसी इन्स्योरेन्स लिमिटेड र वाइज याक सोलुसन्स प्राइवेट लिमिटेडले कृषि तथा पशुपन्छी वीमा र लघु वीमा सम्बन्धमा वीमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सहमति बनेको छ। सिराहा, सप्तरी, धनुषा र महोत्तरी जिल्लामा वीमाको पहुँच नपुगेको क्षेत्र र वर्गका जनतालाई स्थानिय भाषामा वीमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको निमित्त जेठ १७ गते सम्झौता सम्पन्न भएको हो।

उक्त सम्झौतापत्रमा सानिमा जिआइसी

इन्स्योरेन्सका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुबुम्न प्रसाद उपाध्याय र वाइज याक सोलुसन्स प्राइवेट लिमिटेडका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत प्रा.डा. सुरेश मानन्धरबाट हस्ताक्षर गरे।

संकल्प र लगनले चुम्दै सफलता

गोपालप्रसाद बराल

महोत्तरी- साह्रै अघि नपत्याउँदा विदेश जान नपाएर तरकारीखेतीमा लागेका महोत्तरीका किसान अहिले प्रेरक व्यक्तिको उदाहरणका रूपमा उभ्याइने गरिन्छ। 'गरे के हुँदैन?' भन्ने आह्वान महोत्तरीको भंगाहा-४ रामनगरका किसान सत्यदेव महतोले संकल्प र लगनले चरितार्थ गरेको छ। फाँट्टे १६/१७ वर्षअघि तरकारीखेतीमा जोडिएका महतोलाई अहिले न फुसंद छ, न पछाडि फर्कनुपरेको छ। केही गर्ने हुटहुटी, संकल्प र लगनले नै उनलाई यो सफलता प्राप्त भएको हो।

करिब एक बिघा (२० क/व) जग्गामध्ये १५ क/वमा तरकारीखेती गरेका महतोको वारीमा परबल लहलहाएको छ। खुर्सानीका बोट फूल र चिचिलाले भुपकक छन्। त्यसैगरी काँक्रा, बोडी, घिरोला, फिगुनी, लोका र फर्सीका लहरामा आँखैपिच्छे फल लागेका छन्। सबैभन्दा रहरलाग्यो त उनको करेलाखेती छ। महतोले बर्सेनि पाँच/छ क/वमा करेलाखेती गर्दै आएका छन्। मुख्य सडक छेउकै वारीमा रहेको उनको वारीको मचानमा परेबाट लटरम्म देखिने करेला हेर्न बटुवा पुग्छन्।

तरकारीखेतीमा जमेका महतोको विशेष पहिचान भने करेलाले नै बनाएको छ। वर्षभरिमा फरकफरक मौसम (सिजन)मा गरेर पाँच/छ क/व करेलाखेती गर्दै आएका

उनको करेलाखेती सडकबाटै देखिने हुँदा बटुवाका लागि यो प्रदर्शनीजस्तै बनेको बर्दिबास-२ वारनचौडीका उमेश आचार्य बताउँछन्। 'करेलाखेती त अन्त पनि भएकै छ, तर सती (सत्यदेवको बोलाउने नाउँ)को खेती हेरेपछि मन दंग हुन्छ', महतोको करेला बारी पुगेका आचार्य भन्छन्। भंगाहा र वरपर छरिछमेकका बस्तीमा तरकारीखेतीको कुरा चल्थो कि त्यहाँ सत्यदेवको कुरा उफिहाल्छ। महतोले मौसमअनुसारको बोडी, खुर्सानी, काँक्रा, परबल, फिगुनी, लोका, फर्सी, घिरोला र ओलसहितका तरकारी लगाए पनि उनलाई चिन्नेले करेलाकै नामबाट उभ्याउँछन्।

दाजुभाइबीच अंशवण्डा भएपछि कमाउन कतार जाने सोचले राहदानी बनाएका महतो कतै अघि नपाएपछि विलखवन्द परेका थियो। अब बाँच्न तरकारीखेतीमा लाग्नु भनेर काम थाल्नुभएका उनले त्यसयता कहिल्यै पछाडि फर्कनुपरेको छैन। 'आफूसँग भएको करिब एक बिघाजति जग्गामध्ये १५ क/वमा तरकारीखेती गर्छु', महतो भन्छन्, 'यसले मलाई सधैं काममा अघि बढ्न हौसला दिएको छ।' तरकारीखेती थालेपछि दुईचार पैसाका लागि कसैसँग हात थान्नु नपरेको र उल्टै छरिछमेकको आपतविपतमा सरसहयोग गर्न पाउँदा सन्तोष मिल्ने गरेको उनी बताउँछन्।

पाँच क/वको अन्नवाली (धान, गहुँ)ले खाने अन्न र १५ क/व तरकारीखेतीले

बर्सेनि १०-१२ लाख नगदको जोहो भएपछि त्यतिखेर विदेश जान नपाए ठिकै भएछ भन्ने लाग्ने गरेको उनले बताए। 'भैरो करेलाखेतीले मान्छेको मन तानेको छ, मलाई नाउँ नजान्नेले त 'करेलावाला' नै भन्ने गरेका छन्', उनी भन्छन्, 'यसले कमाइ पनि राम्रै दिएको छ। अरुभन्दा करेलामा बढी रेखदेख र स्याहार पुऱ्याउन पर्ने हुँदा सबैले यो खेती गर्दैनन्', उनी भन्छन्, 'मैलेचाहिँ बर्सेनि गर्दै आएको छु।' लागत र रेखदेख बढी गर्न परे पनि अन्य तरकारीको तुलनामा करेलाको भाउ सधैं उच्च हुँदा कहिल्यै हरेस खान नपरेको उनको अनुभव छ।

बाह्रमास उत्पादन लिन सकिने करेला राम्रो जातको पर्दा रोपेको ५० दिनमै उत्पादन दिन थाल्ने महतोले बताए। माया, राजधानी, विजेता र इण्डो-अमेरिकी जातका करेलाको खेती बढी हुने गरेको उनको भनाइ छ। 'मचाहिँ बर्सेनि वारी फेरेर माया जातको करेला लगाउँछु', महतोले भने। माया चाँडै फुल्ने, फल लाग्ने, रोगको प्रकोप कम हुने र लामो र टुलो आकारको हुँदा ग्राहकको रोजाइमा पर्ने गरेको उनको अनुभव छ। '२०० ग्राम त सरदरकै हुन्छ, मेरो वारीमा एउटा करेला ३०० ग्रामसम्मको बाक्लै फलेको छ। करेलाखेतीले आफूलाई चिनाएको र आर्जन पनि राम्रै लिइएको उनी बताउँछन्।

आफू खेतीमा जमेपछि विदेश जान तरखर गरेका आफ्ना पुस्ताका साथीलाई

तरकारीखेतीमा डोहोर्‍याएको उनी सगर्ब बताउँछन्। आफ्नै देखासिकी र प्रेरणाले बस्तीका पाँचसात जना विदेश जान त्यागेर तरकारीखेतीमा जमेका उनले नाम कमाए। पैसो नपाएर विदेश जान नपाएका साथीलाई यही काम गरे कमाइ हुन्छ भनेर हौसला दिँदै बेलासमयको सहयोग गरेपछि पाँचसात जना अब तरकारीखेतीमा राम्ररी जमेका महतोको भनाइ छ। 'मैले अब यतै काममा लागू, खेतीमा म पनि सघाउँछु भने, पाँचसात जना लागू, राम्रै गरेका छन्', ३६ वर्षीय महतोले संगतले तरकारीखेतीमा पसेका सो बस्तीकै उनका समवयी उपेन्द्र यादव, हसन क्वारी, चन्देश्वर राय दनुवार र सरोज महतो पनि अहिले अब्बल किसानमा परिणत छन्।

तरकारीखेतीमा लागेर सफल किसान परिणत सत्यदेव, हसन, उपेन्द्र, सरोज र चन्देश्वरसहितका समवयीका खेतीमा भोगिएका समस्या समान छन्। 'भरपर्दो सिँचाइ छैन, चाहिएको ठिक्क बेला वीउविजन, मल, औषधि पाइँदैन', हसन भन्छन्, 'तीन तहका सरकार छन् भन्छन्, हामीलाई के समस्या छ भनेर सोध्नसम्म पनि कोही आउँदैनन्।' सबैभन्दा बढी समस्या भरपर्दो वीउमा पर्ने गरेको किसानको अनुभव छ। ठिक्क बेला वीउ, मल, सिँचाइ नपाएर खेतीको समय नाच्ने गरेको तीतो अनुभव यी किसानले सँगालेका छन्। रासस

स्वस्थ वातावरण, स्वस्थ जीवनको आधार

- ◆ स्वच्छ र हरित वातावरण निर्माणमा सबैले योगदान दिऔं,
- ◆ प्लास्टिकजन्य पदार्थको प्रयोग घटाऔं र पुनः प्रयोगलाई प्राथमिकता दिऔं,
- ◆ वृक्षरोपण गरौं र वन संरक्षणमा सक्रिय बनौं,
- ◆ प्रदूषण घटाउन सबै मिलेर सहकार्य गरौं,
- ◆ फोहोर व्यवस्थापन र सरसफाइमा ध्यान दिऔं,
- ◆ नवीकरणीय ऊर्जाको प्रयोग बढाऔं,
- ◆ जैविक विविधताको संरक्षण गरौं।

हरित पृथ्वी, सुरक्षित भविष्य।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

अब मात्र एक क्लिकमा...

www.prabhaboronline.com

www.facebook.com/Prabhab Online

प्रभाव दैनिक